

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Caroline Ulfhake

Beskattningstidpunkten för
aktier som förvärvats i tjänsten
och som är föremål för vissa
förfoganderättsinskränkningar

Examensarbete
30 högskolepoäng

Christina Moëll

Skatterätt

VT 2009

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.1.1 Agentproblemet	5
1.1.2 Förfoganderättsinskränkningar	6
1.2 Syfte	6
1.3 Metod	7
1.3.1 Avgränsningar och disposition	7
2 BESKATTNING AV FÖRMÅNER	9
2.1 Allmänt om beskattningstidpunkten för förmåner	9
2.2 Principer för beskattning	10
2.2.1 Skatteförmågeprincipen	10
2.2.2 Neutralitetsprincipen	11
3 AKTIERELATERADE INCITAMENTSPROGRAM	12
3.1 Incitamentsprogram	12
3.1.1 Olika typer av incitamentsprogram	12
3.1.1.1 Civilrättsligt och skatterättsligt	13
3.1.1.2 Undantag från förmånsbeskattning	13
3.1.2 Redovisning av incitamentsprogram	14
3.1.2.1 Avdrag som kostnad	14
3.1.2.1.1 Ansvar för socialavgifter	15
3.2 Inkomstskattelagen 10 kap 11 §	16
4 VÄRDEPAPPERSREGELN – 10 KAP 11 § FÖRSTA STYCKET IL	17
4.1 Införandet av första stycket i 10 kap 11 § IL	17
4.1.1 Skåne – Gripen RÅ 1986 ref 36	17
4.1.1.1 Kontantprincipen	18
4.1.2 Lagändringen efter Skåne – Gripen	18

4.1.2.1	Beskattning redan vid förvärvet	18
4.2	Begreppet värdepapper	19
4.2.1	Betydelsen av förfoganderättsinskränkningar	20
4.2.2	Värdering av värdepapper	20
4.3	Förvärv enligt 10 kap 11 § första stycket IL	21
4.3.1	Hur skall begreppet förvärv tolkas i ljuset av praxis?	21
4.3.1.1	Skuggsparmålet RÅ 1996 ref 92	21
4.3.1.2	Andra möjliga lösningar	24
4.3.2	Efter Skuggsparmålet	24
4.3.2.1	Skatteverkets kriterier för att beskattning skall ske direkt vid förvärvet	25
4.3.2.2	RÅ 2002 ref 78	26
4.3.2.3	Förhandsbesked Dnr 191-06/D	27
4.3.3	Är RÅ 2002 ref 78 och förhandsbeskedet relevanta för bedömningen av när beskattningstidpunkten infaller?	28
4.3.3.1	Är det verkligen en förmån?	28
4.3.3.2	Vem är ägare till aktierna om inte den anställde förvärvat dem?	29
4.3.3.3	Olika förvärvstidpunkter för ett och samma aktieförvärv?	29
4.3.3.4	Tänkbara paralleller för förvärvstidpunkten	30
4.3.4	De problem som kan uppstå med uppskjuten beskattning	31
4.4	Aktuella förhandsbesked från 2009	32
5	PERSONALOPTIONSREGELN – 10 KAP 11 § ANDRA STYCKET IL	33
5.1.1	Begreppet personaloption	33
5.1.2	Flera möjliga beskattningstidpunkter för personaloptioner	33
5.1.2.1	Beskattning vid förvärvet	34
5.1.2.2	Beskattning vid kan-tidpunkten	34
5.1.2.3	Beskattning vid det faktiska utnyttjandet	34
5.1.2.3.1	Lagändringen efter RÅ 1994 not 41 och not 733	35
5.1.2.4	Värdering av personaloptioner	36
5.1.2.4.1	Högre socialavgifter	37
5.1.2.5	Beskattning av personaloptioner vid utflyttning	37
5.1.3	En personaloption kan bli ett värdepapper vid en villkorsändring	37
6	ANALYS OCH AVSLUTNING	40
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	43
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	46

Summary

This paper highlights two issues related to chapter 10 § 11 IL. The first issue is about when fringe benefit taxation should be imposed if an employee acquires shares from the employer and such shares are affected by restrictions in the right of disposition. The second issue is how this relates to the general tax law principles such as the principle of tax-paying capacity and to general accounting. The method used in this paper is the usual legal method and the sources are legal texts, preparatory work, case law and doctrine

The time for taxation is different depending on whether what is received is a stock option or a security. Employee stock options are taxed when they are used to acquire the underlying securities. This is well compatible with the principle of tax-paying capacity, but there is also a risk of higher employment tax. The securities will be taxed immediately when acquired, unless the restrictions in the right of disposition are so wide that they are seen as not truly acquired. Taxation immediately upon the acquisition is not fully compatible with the principle of tax-paying capacity if there are restrictions in the right of disposition. On the other hand, it has been argued that it is necessary to prevent companies from avoiding fringe benefit taxation. Large tax credits can be created by the use of this kind of restrictions. In case law, one reason for arguing that shares are not truly acquired seems to be that a binding agreement are considered not to be signed between the employer and the employee. It seems necessary that there is a mutual intention that the employee will become the final owner of the shares.

The term security is crucial in order to decide when the fringe benefit should be taxed, but the term is not defined in the legislation. Employee stock options are characterized by that they are a fringe benefits, provides a right to acquire securities in the future and that they are not securities per se. An employee stock option may turn into a security if the conditions in the agreement between the employer and the employee are changed. Taxation will in that case take place when the agreement is changed.

Sammanfattning

I uppsatsen belyses två frågeställningar som rör lagrummet 10 kap 11 § IL. Den första frågeställningen handlar om när eventuell förmånsbeskattning skall ske om en anställd förvärvat aktier av arbetsgivaren och dessa aktier är behäftade med förfoganderättsinskränkningar. Den andra frågeställningen är hur detta förhåller sig till allmänna skatterättsliga principer som skatteförmågeprincipen och till allmänna redovisningsregler. I uppsatsen har sedvanlig juridisk metod använts och rättskällorna är lagtext, förarbeten, rättsfall samt doktrin.

Tidpunkten för beskattning skiljer sig åt beroende på om det som erhållits är en personaloption eller ett värdepapper. Personaloptioner skall beskattas när de utnyttjas för att förvärva det underliggande värdepappret. Detta är väl förenligt med skatteförmågeprincipen, men en nackdel är att det finns risk att arbetsgivaravgifterna blir höga. Värdepapper skall beskattas omedelbart vid förvärvet, om det inte är behäftat med sådana långtgående förfoganderättsinskränkningar att något egentligt förvärv inte kan anses ha skett. Beskattning omedelbart vid förvärvet, trots förfoganderättsinskränkningar, innebär ett avsteg från skatteförmågeprincipen, men det har motiverats med att lagstiftaren vill undvika att förmånslagstiftningen kringgås och stora skattekrediter skapas genom användandet av förfoganderättsinskränkningar. Anledningar till att ett förvärv inte ansetts skett verkar i praxis vara att ett bindande avtal inte ansetts tecknat mellan arbetsgivaren och den anställde. Det förefaller krävas att det finns en ömsesidig avsikt att den anställde faktiskt skall bli slutlig ägare till aktierna.

Begreppet värdepapper är avgörande för beskattningen, men finns inte definierat i lagtexten. Personaloptioner kännetecknas av att de förvärvats på grund av tjänste, ger en rätt i framtiden förvärva värdepapper och de inte är värdepapper i sig. En personaloption kan genom ändringar i villkoren övergå till att bli ett värdepapper och då sker beskattningen när villkorsändringen går igenom.

Förord

Tack alla som på olika sätt har bidragit till att göra mina juridikstudier till en rolig och lärorik tid. Speciellt vill jag tacka George för allt ditt stöd och all omtänksamhet samt mina föräldrar och syskon för allt ni gjort för mig.

Tack även till juridiska fakultetens IT-avdelning där jag fick möjlighet att arbeta som IT-amanuens. Dessutom vill jag givetvis tacka alla mina kursare och kompisar.

Sist, men absolut inte minst, vill jag tacka min handledare Christina Moëll vars tips och uppmuntran har varit ovärderliga under skrivandet av den här uppsatsen.

Förkortningar

IL
ABL
SRN

Inkomstskattelagen
Aktiebolagslagen
Skatterättsnämnden

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Svårigheter att rekrytera och behålla kompetent personal drabbar både de kunskapsintensiva företagen inom tjänstesektorn och många tillverkningsföretag med tekniskt avancerade produkter. Aktierelaterade incitamentsprogram är en vanlig företeelse internationellt och vissa anser att ledande personer i ett företag utför ett mer engagerat arbete om de tillförsäkras ekonomisk fördel av företagets framgångsrika utveckling.¹ Incitamentsprogram innebär alltså att arbetsgivarbolaget låter anställda i det bolaget få del av rättigheter vars värde är knutet till värdet på aktierna i bolaget.² Antalet värdepappersrelaterade incitamentsprogram ökade kraftigt under slutet av 1900 – talet. Programmen har många fördelar, med för också med sig flera svårbesvarade rättsliga och redovisningsmässiga frågor. Den skatterättsliga diskussionen har främst handlat om förmånsbeskattningen av den anställde.³

1.1.1 Agentproblemet

En anledning till att incitamentsprogram blivit populära är att det i varje uppdragsförhållande finns ett agentproblem. Detta är en term som kommer från den ekonomiska forskningen och som syftar på att en uppdragsgivare, en principal, ger i uppdrag åt en agent att utföra något särskilt. Principalen förväntar sig att agenten skall agera helt enligt principalens intressen, men agentens intressen och mål sammanfaller sällan helt med uppdragsgivarens. Det medför en risk att agenten handlar på ett sätt som gynnar agenten men kan avvika från vad principalen önskar. Agentproblemet kan användas för att förstå förhållandet mellan aktieägarna och företagsledningen. Det kan vara svårt för ägarna att styra helt över ledningens handlande, även om ett vanligt sätt att minska agentproblemen är att ägarna själva fattar eller godkänner särskilt viktiga beslut. Ett annat sätt är att försöka få styrelsens och ägarnas intressen att sammanfalla. Detta sker oftast genom incitamentsprogram som på olika sätt är knutna till företagets resultat.⁴

Tanken är att möjligheten att delta i ett incitamentsprogram skall få de anställda att engagera sig mer i företaget eftersom det som är bäst för företaget i förlängningen blir bäst för dem själva också. Främst är det olika typer av optioner som är aktuella i incitamentsprogram, men programmen kan också vara baserade på konvertibla skuldebrev.⁵ Förtjänsten för de

¹ Edvardsson, 2002, s. 27-32.

² Borg, 2003, sid 19.

³ Lousseief, 2001, sif 671 – 683.

⁴ Rutberg, Skog, 2002, sid. 484 – 485.

⁵ Borg, 2003, sid 18-19

anställdas del av att vara med i ett incitamentsprogram beror helt på de underliggande aktierna kursutveckling. Skulle det utfärdande bolaget gå så dåligt att det tvingas lägga ner kan de anställda bli helt utan kompensation.⁶

1.1.2 Förfoganderättsinskränkningar

Frågan om vid vilken tidpunkt aktier som har förvärvats av anställda och som är föremål för vissa förfoganderättsinskränkningar skall beskattas har debatterats på senare tid. Aktierna tecknas ofta av ledande befattningshavare i samband med att företaget köps upp. Företagsledningen i det uppköpta företaget erbjuds att förvärva aktier i det uppköpande företaget. Detta sker ofta genom aktiebyte och med erbjudandet följer ofta villkor att företagsledningen stannar kvar i företaget under viss bestämd tid eller till dess att företaget säljs till utomstående. Villkoren brukar innebära inskränkningar i förfoganderätten som att aktierna måste säljas till ägarna om företagsledningen slutar sin anställning och går över till konkurrerande verksamheter. Ofta understiger hembudspriset då marknadsvärdet.⁷ Huvudregeln för aktier är att de är fritt överlåtbara, vilket innebär att ett bolag inte kan ställa några krav på vilka som skall vara dess ägare.⁸ Detta framgår av 4 kap 7 § ABL.⁹ I bolagsordningen får bara finnas en begränsning och det är en hembudsklausul.¹⁰ En hembudsklausul innebär att den som vill sälja sin aktie först måste erbjuda en aktieägare eller annan bestämd person att köpa aktien. Aktieägare, å andra sidan, är fria att teckna aktieägaravtal där de kommer överens om olika begränsningar i rätten att fritt disponera aktierna, t ex förköpsklausuler och liknande. Vill ett företag erbjuda sina anställda, men inte någon annan, aktier kan företaget upprätta ett aktieägaravtal och genom det inskränka den anställdes rätt att föfoga över aktierna. Är aktierna noterade på börsen kan de inte omfattas av hembuds- eller förköpsklausuler. Det arbetsgivarbolaget måste göra då är att istället erbjuda sina anställda köp – eller teckningsoptioner. Till dem kan knytas villkor som att de t ex endast får utnyttjas om den anställda stannar i bolaget under viss tid.¹¹ Är företaget inte ett avstämningsbolag får en förköpsklausul tas in i bolagsförordningen enligt ABL 4 kap 18 §.¹²

1.2 Syfte

Syftet med min uppsats är att undersöka när beskattning av aktierna som förvärvats i tjänsten och som är behäftade med förfoganderättsinskränkningar skall ske. Den övergripande frågeställningen blir alltså:

⁶ Borg, 2003, sid 30-31

⁷ Skrivelse till skatteverket, 2007-06-29

⁸ Lousseief, 2001, sid 672 -673

⁹ Se Aktiebolagslagen kap 4 §7

¹⁰ Se även ABL 4 kap 27 §

¹¹ Lousseief, 2001, sid 672 -673

¹² Se ABL 4 kap 18 §

När skall eventuell förmånsbeskattning ske om en anställd förvärvat aktier av arbetsgivaren och dessa aktier är behäftade med förfoganderättsinskränkningar?

Hur förhåller detta sig till allmänna skatterättsliga principer som skatteförmågeprincipen samt till allmänna redovisningsprinciper?

För att kunna besvara frågeställningen har jag brutit ner den i flera mindre frågeställningar. Dessa är:

Under vilka förutsättningar är det som förvärvats ett värdepapper?

Om det som förvärvats är ett värdepapper, hur skall då begreppet förvärvats tolkas enligt 10 kap 11 § första stycket IL?

Under vilka förutsättningar är det förvärvats en personaloption?

Kan en personaloption övergå till att bli ett värdepapper?

1.3 Metod

Jag har använt mig av traditionell juridisk metod. För att förstå hur lagreglerna skall tillämpas har jag vänt mig till förarbetena och till de rättsfall som finns på området. Utöver det har jag använt mig av doktrin i form av böcker och artiklar från juridiska tidskrifter. Ett problem har varit att en del av den doktrin jag hittat har haft några år på nacken, men eftersom jag jämfört med förarbeten och övrig doktrin tycker jag ändå att mina källor är relevanta. När det gäller diskussionen kring begreppet förvärv i värdepappersregeln har jag använt mig av en skrivelse till Skatteverket från de stora revisions- och advokatbyråerna samt Svenskt Näringsliv och av Skatteverkets brevsvår. De artiklar som publicerats i olika juridiska tidskrifter i frågan har i hög grad skrivits av samma personer som undertecknat antingen skrivelsen till Skatteverket eller verkets brevsvår. Det gör att belysningen av frågeställningen kanske är något smalare än om det också funnits kommentarer från helt oberoende källor.

1.3.1 Avgränsningar och disposition

Jag har valt att inrikta min uppsats på bestämmelsen i 10 kap 11 § IL. Det gör att jag har fokuserat på personaloptioner och på optioner som är värdepapper i sig. Syntetiska optioner faller inte in under vare sig värdepappersregeln eller personaloptionsregeln¹³ och behandlas därför inte i min uppsats. Vidare har jag valt att framför allt studera hur rekvisiten i

¹³ Robertsson, Törner Richardsson, SvSkT 2004:5 sid 359

lagrummet skall tolkas och tillämpas och i mindre utsträckning behandlas frågan hur ett optionsprogram kan utformas.

Främst har jag inriktat mig på hur 10 kap 11 § IL förhåller sig till skatteförmågeprincipen och även andra allmänna skatterättsliga principer. Tyngdpunkten ligger på skatteförmågeprincipen och när det gäller redovisningen av aktierelaterade incitamentsprogram har jag främst fokuserat på arbetsgivaravgifterna. Jag har även tittat på hur begreppet förvärv skall tolkas i värdepappersregeln, då det har betydelse för om lagrummet skall tillämpas.

Uppsatsen är uppdelat i fyra avsnitt där det första handlar om beskattning av förmåner och beskattningsprinciper. Avsnittet två tar upp olika incitamentsprogram samt hur incitamentsprogram skall redovisas av arbetsgivarföretaget. Dessa två avsnitt skall ge bakgrund till uppsatsens problemställning. Avsnitt tre behandlar värdepappersregeln och där går jag igenom bakgrunden till att lagrummet infördes, värdepappersbegreppet samt den diskussion som förs om hur begreppet förvärv skall tolkas i lagrummet. Avsikten är att avsnitt tre skall svara på den första och andra av mina delfrågeställningar. Avsnitt fyra behandlar personaloptionsregeln och hur en personaloption kan bli ett värdepapper efter villkorsändring. Detta avsnitt är avsett att svara på de två sista delfrågorna.

2 Beskattning av förmåner

Det är en grundläggande princip i det svenska skattesystemet att ersättning som den anställda får i samband med en anställning eller ett uppdrag skall beskattas lika oavsett i vilken form ersättningen utgår. Det skall inte spela någon roll om ersättningen utgår i form av kontanter eller som förmån av något slag.¹⁴

I 11 kap 1 § IL sägs att:

Löner, arvoden, kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst skall tas upp som intäkt, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 8 kap.

För att neutraliteten i beskattningen skall upprätthållas måste förmåner tas upp till sitt verkliga värde, vilket innebär att de måste värderas. Värderingen skall ske till marknadsvärdet. Kap 11 § 1 IL är huvudregeln och av den framgår att all ersättning som utgår på grund av tjänst skall tas upp som intäkt. Numera gäller också att i princip alla inkomster som tas upp under inkomstslaget tjänst skall bli föremål för uttag av socialavgifter.¹⁵

2.1 Allmänt om beskattningstidpunkten för förmåner

Det finns inte någon definition av begreppet förmån i skattelagstiftningen. Inkomstskattelagen säger att förmån som erhålls på grund av tjänst skall tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Det anges inte särskilt vilka förmåner som är skattepliktiga, utan istället har angivits vilka förmåner som är skattefria. För att det skall vara tal om en förmån förutsätts att det handlar om något annat än kontanter.¹⁶ För att förmånsbeskattning skall kunna ske krävs att det är en förmån, vilket innebär att det den anställda betalar är mindre än marknadsvärdet samt att förmånen utgått för tjänsten.¹⁷

Reglerna om beskattning i inkomstslaget tjänst finns i 10 – 12 kap. IL. Till intäkt räknas löner, arvoden och andra ersättningar i pengar eller förmåner på grund av anställning, tillfälligt uppdrag och annan inkomstgivande verksamhet samt pensioner och vissa livräntor. Rättsliga problem uppkommer främst då lön utgår i annan form än kontanter, t ex bilförmån eller förvärv av värdepapper till förmånligt pris.¹⁸ Det finns inte någon klar, för alla fall gemensam tidpunkt för skattepliktens inträdande för

¹⁴ Edvardsson, 2002, sid 63

¹⁵ Edvardsson, 2002, sid 76

¹⁶ SOU 1999:94 sid 62-63

¹⁷ Liljeborg, Skattenytt 2000, sid 577

¹⁸ Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, 2007, sid. 49-50

naturaförmåner. I prop. 1993/94:90 sägs att beskattning i vissa fall bör ske när förmånens adressat på något sätt fått inflytande eller bestämmanderätt över förmånens användning eller utnyttjande och i andra fall först vid ett faktiskt utnyttjande eller användande av förmånen.¹⁹ Enligt prop. 1997/98:133 bör tjänsteförmåner inordnas i det befintliga skattesystemet i så hög grad som möjligt.²⁰

2.2 Principer för beskattning

2.2.1 Skatteförmågeprincipen

Skatteförmågeprincipen är en allmänt accepterad utgångspunkt för beskattningen²¹ och innebär att var och en skall betala skatt i förhållande till sin förmåga. Uppfattningen kan härledas till filosofen Aristoteles i det antiken Grekland. Han menade att staten var till för att förverkliga ändamål som stod över de enskilda medborgarnas nytta. Istället för att se till nyttan för den enskilde borde den som hade större resurser bidra med mer än den som hade mindre.²² Principen innebär att var och en i samhället skall betala skatt efter sin förmåga och har betydelse både vid den mer övergripande utformningen och vid detaljregleringen. När det gäller den mer övergripande utformningen av lagstiftningen är skatteförmågeprincipen framförallt förenad med svårigheter när det gäller att mäta skatteförmågan. När inkomsterna varierar blir det svårare att mäta skatteförmågan och man behöver införa en grundsats som gränssnyttan är avtagande, vilket är grunden som den progressiva skatteförmågeprincipen kan vila på. När det gäller detaljutformningen av skattesystemet har skatteförmågeprincipen stor betydelse. Grunden för hela inkomstbeskattningen är att endast inkomster som ger skatteförmåga skall leda till skattebetalning. Detta visas bland annat i den s.k. kontantmetoden, vilken innebär att en inkomst beskattas först när den erhållits eftersom det är först då som skatteförmåga har uppkommit. Avsteg från en strikt tillämpning av skatteförmågeprincipen förekommer och motiveras då ofta med att man vill skapa en ökad klarhet och större enkelhet i systemet²³

Inkomst kan definieras som de resurser som har intjänats under ett år och som kan spenderas utan att individens förmögenhet minskar. Frågan blir då hur konsumtionsförmåga och därmed skatteförmåga skall mätas. En andra fråga är när en ekonomisk resurs ger konsumtionsförmåga. Frågan om när en inkomst skall beskattas har spelat störst roll när det gäller kapitalinkomster. Vid ett väldigt vitt inkomstbegrepp kommer även värdestegringar på kapitalinkomster att räknas in, även om de ännu inte har realiserats. Oftast brukar dock beskattningen av kapitalinkomster att

¹⁹ Prop 1993/94:90 sid 82.

²⁰ Prop 1997/98:133 sid 31.

²¹ Norberg & Thorell, 2007, sid 60.

²² Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, 2007, sid. 24-25.

²³ Olsson, 2006, sid 83.

utföras efter realisationsprincipen, eftersom en beskattning redan innan en avyttring kräver en, ofta osäker, värdering av tillgångarna. Rättssäkerheten talar dessutom emot beskattning om man inte med säkerhet kan visa att en konsumerbar inkomst uppstått.²⁴

2.2.2 Neutralitetsprincipen

Att skatter är neutrala innebär att olika privatekonomiska alternativ har samma inbördes rangordning såväl före som efter skatt.²⁵ För att uppnå en neutral arbetsinkomstbeskattning måste alla ersättningar som ges för utförda arbetsprestationer beskattas likformigt, oavsett i vilken form ersättningen utgår.²⁶ Neutralitetsprincipen kräver att intäkterna kan beräknas på ett sätt som motsvarar deras verkliga värde, vilket inte är ett problem när det gäller kontantersättning. Det är oftast inte heller något problem med beskattningstidpunkten när det gäller kontantersättningar, utan då gäller kontantprincipen. Beräkningen av intäkter för fysiska personer i inkomstslaget tjänst och kapital kan däremot vara krångligare när det gäller olika förmåner.²⁷

Det lagrum som talar om när inkomster skall beskattas är 10 kap 8 § IL. Bestämmelsen ger uttryck för den s.k. kontantprincipen och säger:

*Inkomster ska tas upp som intäkt det beskattningsår då de kan disponeras eller på något annat sätt kommer den skattskyldige till del.*²⁸

Kontanta ersättningar skall tas upp till beskattning när de är tillgängliga för lyftning och naturaförmåner beskattas när de kommer den anställde till godo.²⁹

²⁴ Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, 2007, sid 28-30

²⁵ Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, 2007, sid 3

²⁶ Prop 1989/90:110 sid 316

²⁷ Prop 1989/90:110 sid 316

²⁸ Se Inkomstskattelagen 10 kap 8 §

²⁹ Karnovs kommentarer till 10 kap 8 § IL

3 Aktierelaterade incitamentsprogram

3.1 Incitamentsprogram

Den ytterligare ersättning en löntagare får utöver sin lön kan kallas belöning. Förmåner och belöningar kan användas av företagen för att rekrytera och behålla personal, bland annat genom incitamentsprogram som leder till delägarskap och vinstdelningssystem.³⁰

Tidigare var det vanligt att företag gav ut förmånliga lån till ledningspersonalen och att dessa lån finansierade inköp av aktier i företaget. 1973 infördes låneförbudet och då började det istället handla om att personalen tilldelades konvertibla skuldebrev.³¹ Enkelt uttryckt är ett konvertibelt skuldebrev ett mellanting mellan en aktie och en obligation. Det är ett sätt för företag att låna upp pengar och den som tecknar lånet får ett skuldebrev med fast löptid, viss årlig ränta samt en rättighet att konvertera det till aktier i bolaget till ett förutbestämt pris.³²

Med tiden ersattes konvertiblerna med olika slags optioner och så kallade stock option plans, vilket innebär att anställda i internationella koncerner kan få en rätt av det utländska moderbolaget att i framtiden förvärva aktier i moderbolaget till en viss angiven kurs.³³ De anställda kan då gynnas av att beskattning i inkomstslaget tjänst undviks till förmån för kapitalbeskattning.³⁴

3.1.1 Olika typer av incitamentsprogram

Det finns en mängd olika typer av belöningsprogram, men enligt skatteverket är de vanligaste aktier, aktier med villkor, aktiesparprogram, köp- eller teckningsoptioner samt personaloptioner. Det vanligaste är ett avtal som innebär att den anställde i framtiden får rätt att förvärva värdepapper på förmånliga villkor, under förutsättning att personen ifråga fortfarande är anställd i företaget. Även andra former av belöningsprogram är kopplade till vinstutvecklingen i företaget, t ex bonus och syntetiska optioner.³⁵

³⁰ Edvardsson, 2002, sid. 27-28.

³¹ Edvardsson, 2002, sid. 33-34.

³² Beckman, Grundell, Lundquist, Lycke, Rydin, Svensson, Wiberg, 2008, sid. 20.

³³ Ulf Tiveus, SN, 1999, sid. 34-43.

³⁴ Borg, 2003, sid. 24.

³⁵ Skatteverket, Deltar du i optionsprogram eller annat belöningsprogram som anställd eller uppdragsgivare?.

3.1.1.1 Civilrättsligt och skatterättsligt

Civilrättsligt kan två grupper av incitamentsprogram urskiljas. Den ena omfattar de program som har sin grund i ett obligationsrättsligt avtal och den andra är de program som utfärdas enligt ABL:s regler om tillskottsemissioner. Den första gruppen består av bland annat köptionsprogram och syntetiska optionsprogram. Den andra gruppen består av bland annat teckningsoptionsprogram och konvertibelprogram.³⁶ Syntetiska optioner ger den anställde en ovillkorlig rätt att i framtiden erhålla ett kontant belopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan börskursen för den underliggande aktien och det lösenpris som angetts i optionsavtalet. Incitamentsprogram baserade på teckningsoptioner utmärks genom att arbetsgivarbolaget emitterar teckningsoptioner som ger dem som deltar i programmet en ovillkorlig rätt att vid en framtida tidpunkt teckna aktier i bolaget till en i förväg bestämt teckningskurs. De program som baseras på köptionsprogram ger innehavaren av optionen en ovillkorlig rätt att vid en framtida tidpunkt köpa aktier i bolaget till ett bestämt pris. Köptionsprogram kan utfärdas av en oberoende part, som till exempel ett värdepappersinstitut eller en ägare i bolaget, men även arbetsgivarbolaget självt kan utfärda köptionsprogram. Anledningen till att det är möjligt är bolagets rätt att förvärva egna aktier.³⁷ Normalt är det dock huvudaktieägaren som utfärdar köptionsprogram och då uppstår inte någon direkt avtalsrelation mellan den anställde och arbetsgivarbolaget.³⁸

Personaloptioner är mycket vanliga i incitamentsprogram. Begreppet används visserligen om alla typer av optioner som de anställda kan förvärva, men det har en särskild betydelse inom skatterätten. Civilrättsligt är inte personaloptioner en självständig rättighetstyp, utan det är en rent skatterättslig beteckning för en viss överenskommelse mellan arbetsgivaren, bolaget och den anställde.³⁹

3.1.1.2 Undantag från förmånsbeskattning

I 11 kap 15 § första stycket IL finns en undantagsbestämmelse som rör anställdas förvärv av värdepapper.⁴⁰ Där sägs att anställdas förvärv av aktier i sitt arbetsgivarföretag i vissa fall undantas från beskattning. Förutsättningarna för att det skall ske är att den anställde förvärvar aktierna på samma villkor som allmänheten, att den anställde inte köpt aktier för mer än 30 000 kr samt att de anställdas förvärv av aktier tillsammans med de aktier som köps av aktieägare i bolaget inte avser mer än 20 procent av den totala mängden utbudna aktier.⁴¹ Enligt andra stycket i samma lagrum skall det som gäller enligt första också gälla sådana *aktier för vilka en aktieägare avyttrar sin företrädesrätt att förvärva aktier till andra än de anställda och aktieägarna*. Detta gäller också konvertibler, vinstandelsbevis,

³⁶ Borg, 2003, sid 117.

³⁷ Rutberg, Skog, http://jura.ku.dk/njm/36/36_22.pdf.

³⁸ Lombach, Cederlund, SN, 1995, sid. 193-200.

³⁹ Borg, 2003, sid. 40-42.

⁴⁰ SOU 1999:94 sid 66-67.

⁴¹ Prop. 1984/85:80.

kapitalandelsbevis, skuldebrev förenade med optioner samt andra skuldebrev som ger innehavaren en rätt att förvärva aktier.⁴² Att inkomster undantas från beskattning strider mot skatteförmågeprincipen då inkomster enligt den bör medföra beskattning.⁴³

3.1.2 Redovisning av incitamentsprogram

Reglerna om sambandet mellan redovisning och beskattning finns i 14 kap inkomstskattelagen.⁴⁴ För redovisning av inkomster finns två olika principer. Dessa är kontantprincipen och redovisning enligt bokföringsmässiga grunder. Kontantprincipen innebär att inkomster och utgifter redovisas som de uppkommer och enligt bokföringsmässiga grunder, som finns lagstadgat i 14 kap 2 § IL⁴⁵, vilket betyder att inkomster och utgifter behandlas som att de uppkommit då god redovisningssed säger att de skall tas upp i redovisningen.⁴⁶ Enligt 14 kap 2 § IL skall ett företags skattemässiga resultat beräknas enligt redovisningsmässiga grunder.⁴⁷ Gäller frågan om det alls existerar någon skatteplikt eller avdragsrätt har företagets räkenskaper ingen materiell betydelse, utan det är enbart de skatterättsliga reglerna som styr. De lagar som styr företagets redovisning är bokföringslagen (1999:1078), årsredovisningslagen (1995:1554, ÅRL), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) samt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsbolag (ÅRFL). Dessa är ramlagar och kompletteras med bestämmelser om god redovisningssed.⁴⁸

3.1.2.1 Avdrag som kostnad

Frågan när det gäller incitamentsprogram är om det uppstått en kostnad för företaget eller inte. Avdrag för utgifter på grund av näringsverksamhet skall göras enligt 13 kap 1 § och 16 kap 1 § IL.⁴⁹ I 13 kap 1 § IL sägs att till inkomstlaget näringsverksamhet räknas inkomster och utgifter på grund av näringsverksamhet och i 16 kap 1 § IL sägs att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster skall dras av som kostnad.⁵⁰ Tre saker avgör redovisningen av personaloptioner. Det är om det är kostnad för företaget, hur kostnadens storlek skall mätas och hur den skall periodiseras.⁵¹ Grundproblemet, enligt Rutberg och Rutberg, när aktier används för att belöna anställda är att utgivandet av aktier normalt inte har uppfattats som en kostnad för företaget utan för ägarna. De anställda arbetar för företaget, men får ersättningen av ägarna, som då får sitt ägande utspätt av att de

⁴² Se inkomstskattelagen 11 kap 15 § första och andra stycket.

⁴³ Olsson, 2006, Sid 96-97.

⁴⁴ SOU 2005:53 sid 21 jfr 14 kap inkomstskattelagen.

⁴⁵ Se inkomstskattelagen 14 kap 2 §.

⁴⁶ Flodgren, Smiciklas, 1993, sid 33.

⁴⁷ SOU 2005:53 sid 21 jmf. Inkomstskattelagen 14 kap 2 §.

⁴⁸ SOU 2005:53 sid 22.

⁴⁹ Lousseief, 2001, jmf inkomstskattelagen 13 kap 1 § och 16 kap 1 §.

⁵⁰ Se inkomstskattelagen 13 kap 1 § och 16 kap 1 §.

⁵¹ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1999, sid 601-609.

anställda blir delägare i företaget.⁵² Enligt 7 kap ABL skall förvärv och försäljning av egna aktier inte utlösa någon beskattning för företaget,⁵³ eftersom företags överlåtelse av egna aktier är så pass lik en nyemission.⁵⁴

Två domar, RÅ 2004 ref 83 och RÅ 2007 ref 70, visar att företagens kostnader för personaloptioner numera är avdragsgilla såsom kostnad för lön. I RÅ 2004 ref 83 behandlades frågan om hur ett moderbolags och helägda dotterbolags aktiesparplan skulle hanteras skattemässigt. Förutsättningarna för aktiesparplanen var lika de i RÅ 1996 ref 92, vilket är ett rättsfall som kommer att behandlas längre fram i uppsatsen. Skatterättsnämnden menade att överlämnandet av aktier till anställda var att betrakta som en avdragsgill löneutgift för dotterbolaget och skulle dras av de beskattningsår som gäller enligt god redovisningssed. Varken dotterbolaget eller moderbolaget skulle ta upp kapitalvinst eller dra av kapitalförlust på aktierna. Regeringsrätten fastställde senare Skatterättsnämndens förhandsbesked.⁵⁵ I RÅ 2007 ref 70 handlade frågan om de skattemässiga effekterna vid övergången till och fortsatt redovisning av personaloptioner enligt den internationella redovisningsstandarden IFRS 2.⁵⁶ IFRS ges ut av International Accounting Standards Board (IASB)⁵⁷ och är den första internationella standarden på området. Den skall tillämpas i alla svenska börsnoterade företags koncernredovisningar. När det gäller onoterade bolag finns det inte några särskilda regler om redovisning av aktierelaterade ersättningar, men de kan, om de vill, tillämpa IFRS i koncernen. I stort sett är redovisningsreglerna lika för alla slags aktierelaterade ersättningar till anställda. Kostnaden för personaloptionsprogrammet skall beräknas till verkligt värde och skall fördelas över den tid den anställde skall arbeta enligt optionsavtalet. Det innebär att om intjänandetiden tre år skall en tredjedel av optionsprogrammets kostnader tas upp som lönekostnad per år under de tre åren. Norberg och Thorell menar att SRN med uttrycket god redovisningssed i RÅ 2004 ref 83 bör ha menat att bokföringsmässiga grunder skall tillämpas istället för, som hos den anställde, kontantprincipen. De menar att företagen har stor nytta av att använda IFRS, men att omfångsfrågan skall avgöras fristående från redovisningen. Enligt Norberg och Thorell bör avdrag för ersättningar i form av skatterättsliga värdepapper beräknas på ett likartat sätt.⁵⁸

3.1.2.1.1 Ansvar för socialavgifter

Ansvar för socialavgifter på förmånsvärdet ligger på arbetsgivaren.⁵⁹ Arbetsgivaren skall betala arbetsgivaravgift på den summa som den

⁵² Norberg, Thorell, Skattenytt 2008, sid 443 – 456.

⁵³ Lousseief, 2001, sid 680 jmf ABL kap 7.

⁵⁴ Lousseief, 2001, sid 680.

⁵⁵ RÅ 2004 ref 83.

⁵⁶ RÅ 2007 ref 70.

⁵⁷ SOU 2005:53 sid 23.

⁵⁸ Norberg, Thorell, 2008, sid 443 – 444.

⁵⁹ Skatteutskottets betänkande betr 1997/98:SkU26 Beskattning av personaloptioner.

anställda betalar skatt på. De företag som valt den här typen av optioner riskerar att få betala stora summor i arbetsgivaravgifter och under IT-boomen beskrevs detta som en tickande bomb i IT-företag.⁶⁰

3.2 Inkomstskattelagen 10 kap 11 §

Detta är en paragraf som har orsakat problem med tillämpningen främst när det gäller om det den anställde har förvärvat är ett värdepapper, en personaloption eller annan typ av rättighet. Beskattningstidpunkten för värdepapper är mycket viktig eftersom förmånen oftast skall värderas vid denna tidpunkt. Efter förvärvet beskattas värdeförändringar i inkomstslaget kapital. För optioner infaller beskattningstidpunkten först när optionen utnyttjas, vilket gör att olika delar av en option kan beskattas vid olika tidpunkter.⁶¹

10 kap 11 § IL:

Om den skattskyldige på grund av sin tjänst förvärvar värdepapper på förmånliga villkor, ska förmånen tas upp som intäkt det beskattningsår då förvärvet sker.

Om det som förvärvas inte är ett värdepapper utan innebär en rätt att i framtiden förvärva värdepapper till ett i förväg bestämt pris eller i övrigt på förmånliga villkor, tas förmånen upp som intäkt det beskattningsår då rätten utnyttjas eller överläts.⁶²

⁶⁰Falck,<http://csjobb.idg.se/karriar.nsf/Print/E0094AB8664023A2C1256BE90046D4E8?OpenDocument.se>.

⁶¹ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1998, sid 31-44.

⁶² Se inkomstskattelagen 10 kap 11 § första och andra stycket.

4 Värdepappersregeln – 10 kap 11 § första stycket IL

4.1 Införandet av första stycket i 10 kap 11 § IL

Regeln i 1 st infördes som en reaktion på RÅ 1986 ref 36. Regeringsrättens tolkning i det målet ansågs alltför generös genom att den gjorde det möjligt att skjuta upp beskattningen om förfoganderättsinskränkningar skrevs in i avtalet. Detta skulle kunna användas för att alltför enkelt skapa skattekrediter. Edvardsson menar att beskattning vid förvärvstidpunkten egentligen strider mot skatteförmågeprincipen, men att det ansågs motiverat för att hindra ett kringgående av förmånsbeskattningsreglerna.⁶³

4.1.1 Skåne – Gripen RÅ 1986 ref 36

Omständigheterna i RÅ 1986 ref 36 var att en anställd på företaget Skåne-Gripen blivit erbjuden att förvärva konvertibla skuldebrev. Dessa hade getts ut utan företrädesrätt för aktieägarna och var avsedda att förvärvas enbart av de anställda. Avsikten var att stimulera de anställda till ett långsiktigt engagemang i företaget. Vid förvärvet förband sig den anställde att inte överlåta konvertibeln innan tiden för dess konvertering och att i vissa särskilda fall sälja konvertibeln till banken för en summa motsvarande dess nominella värde, dvs samma summa som det köpts för. Dessa förutsättningar var dels uppsägning från den anställdes sida, dels uppsägning från arbetsgivarens sida grundad på förhållanden som hänför sig till den anställde personligen, dels avskedande, dels överlåtelse eller annat förfogande över skuldebrevet före den 2 maj 1989. Frågan rörde huruvida det förhållandet att konverteringskursen understeg den betalkurs som gällde för aktie i bolaget dagen för förvärvandet innebar att den anställde genom förvärvet hade åtnjutit en skattepliktig förmån. Den anställde menade att han inte skulle anses ha åtnjutit en förmån då konvertering kunde ske tidigast fem år efter förvärvet och då skuldebrevet inte hade något marknadsvärde under tiden intill konverteringsperiodens början.

Nämnden ansåg att om skuldebreven, när konverteringsperioden påbörjades, skulle ha ett högre marknadsvärde än det belopp sökanden erlade vid förvärvet innebär det att sökanden på grund av sin anställning fått en skattepliktig förmån. Förmånen motsvarar mellanskillnaden mellan den erlagda köpeskillingen och marknadsvärdet. Sökanden kan inte tillgodogöra sig förmånen förrän konverteringsperioden startat och därmed är det först då det kan avgöras om någon förmån faktiskt uppkommit och hur stor denna i så fall är.⁶⁴

⁶³ Edvardsson, 2002, sid 136.

⁶⁴ RÅ 1986 ref 36.

Vidare menade nämnden att förmån för anställda att förvärva aktier till ett pris som understiger lägsta betalkursen bör anses som skattepliktig inkomst av tjänst. Den anställdes förvärv bör därför i princip föranleda beskattning för sådan inkomst. Den förmån som förvärvet kan innebära kan dock på grund av kontantprincipen beskattas först sedan den anställde äger fritt disponera över skuldebrev.⁶⁵

4.1.1.1 Kontantprincipen

På grund av förfoganderättsinskränkningarna hade skuldebrevet kunnat ses som en personaloption, men regeringsrätten ansåg att de utgjorde värdepapper. Den enda tänkbara förklaringen till det, menar Edvardsson, är att ett skuldebrev till sin natur alltid är ett värdepapper. Regeringsrätten ansåg däremot att förmånen inte var tillgänglig för lyftning förrän den anställde kunde utnyttja skuldebrevet för konvertering och därför medförde kontantprincipen att beskattningstidpunkten måste flyttas fram tills förfoganderättsinskränkningarna upphörde.⁶⁶

4.1.2 Lagändringen efter Skåne – Gripen

Det första stycket i lagrummet ändrades 1990 som en reaktion på Skåne-Gripen målet. Ändringen innebär att anställdas tjänsteförmåner i form av förvärv av värdepapper skall beskattas redan vid förvärvet, även om de är behäftade med villkor om inskränkningar i förfoganderätten.⁶⁷

4.1.2.1 Beskattning redan vid förvärvet

Förslaget att förmånliga förvärv av värdepapper från arbetsgivaren skall beskattas redan vid förvärvet, även om det har förenats med villkor som innebär inskränkningar i förfoganderätten lades fram i prop. 1989/90:50. Skälen till förslaget var att vid förvärv av värdepapper eller konvertibla skuldebrev under marknadsvärdet beskattades förmånen oftast vid förvärvet. Var förvärvet förenat med villkor som innebar att någon förmån inte förelåg vid förvärvstidpunkten, som t ex i RÅ 1986 ref 36, skulle skattskyldighet inte inträda förrän inskränkningarna i förfoganderätten upphört. En möjlighet att skjuta upp beskattningen genom att använda den är typen av villkor ansågs kunna medföra betydande risk att förmåner skulle komma att förenas med villkor. Detta skulle i sin tur innebära att stora skattekrediter skulle skapas. I prop 1989/90:50 vägdes in att arbetsgivaren visserligen kan ha andra skäl för den här typen av villkor och att skatteförmågeprincipen kan anses tala emot omedelbar beskattning. Ändå ansågs det nödvändigt att beskattningen sker redan vid förvärvet och därmed ändrades den bestämmelse som nu är 10 kap 11 § 1 st IL.⁶⁸ Regeln skall tillämpas inte bara när en anställd erhåller en rätt att vid ett senare tillfälle till ett bestämt

⁶⁵ RÅ 1986 ref 36.

⁶⁶ Edvardsson, 2002, sid. 111-112.

⁶⁷ Skrivelse till skatteverket, jfr prop 1997/98:133 sid 31.

⁶⁸ Prop 1989/90:50 sid 73-74.

pris förvärva aktier, utan även när denna rätt inte får utnyttjas förrän efter viss tid samt är föremål för vissa andra förfoganderättsinskränkningar.⁶⁹

Liljeborg menar att värdepappersregeln innebär ett avsteg från kontantprincipen på så sätt att beskattningstidpunkten är samma även om förvärvet är förenat med så stora inskränkningar i förfoganderätten att värdepappret inte anses tillgängligt för lyftning.⁷⁰ Remissinstanserna SRS och FAR motsatte sig förslaget i prop. 1989/90:50 just eftersom de ansåg att det stred mot skatteförmågeprincipen.⁷¹ I Skåne- Gripen –fallet var det kontantprincipen, med andra ord skatteförmågeprincipen, som medförde att beskattningen flyttades fram, eftersom Regeringsrätten inte ansåg att förmånen var tillgängliga för lyftning förrän den anställde kunde utnyttja skuldebrevet för konvertering.⁷²

4.2 Begreppet värdepapper

I skatterätten används i hög grad uttryck och begrepp som kommer från civilrätten. I lagstiftningssammanhang sägs även ofta att det är av vikt att upprätthålla civilrättsliga bedömningsaspekter även i skattesammanhang och att avsteg endast bör förekomma i fråga om skatteflyktsfrågor. Tidigare utgick det skatterättsliga värdepappersbegreppet från termen finansiellt instrument, vilket är ett begrepp som hämtats från den civilrättsliga lagstiftningen.⁷³ Införandet av värdepappersregeln och personaloptionsregeln gör att begreppet värdepapper blir mycket viktigt för när beskattningen skall ske.⁷⁴

Det är i praktiken ofta svårt att avgöra om det rör sig om ett värdepapper eller en personaloption.⁷⁵ Varken i IL eller i tidigare inkomstskattelagstiftning finns det någon entydig definition av begreppet värdepapper. Den skatterättsliga innebörden av begreppet kan dessutom variera beroende på i vilket sammanhang det används. Ett värdepapper kännetecknas, enligt Skatteverket, av att det är utgivet samt självständigt bär sina rättigheter och ger innehavaren en oinskränkt rätt att förfoga över det, t ex sälja det. I skatterättsligt avseende är det normalt inte fråga om ett värdepapper om avtalet mellan utgivaren och innehavaren är behäftat med inskränkande villkor som att aktien t ex endast får köpas förmånligt om man är fortsatt anställd.⁷⁶

⁶⁹ Liljeborg, Skattenytt 2000, sid. 578-586.

⁷⁰ Liljeborg, Skattenytt 2000, sid. 578-586.

⁷¹ Prop 1989/90:50 sid 73-74.

⁷² Edvardsson, 2002, sid. 112.

⁷³ Edvardsson, 2002, sid. 94-95.

⁷⁴ Skatteverket, Deltar du i optionsprogram eller annat belöningsprogram som anställd eller uppdragstagare?.

⁷⁵ Melbi, SN, 2004, sid. 576-579.

⁷⁶ Skatteverket, Deltar du i optionsprogram eller annat belöningsprogram som anställd eller uppdragstagare?.

Lagstiftaren har inte velat lagfästa en definition av värdepappersbegreppet, utan istället omfattar personaloptioner alla rättigheter till värdepapper som inte själva utgör värdepapper. Detta gör att alla förmånliga värdepappersförvärv omfattas av inkomstbeskattningsreglerna och de blir inte möjliga att kringgå. Uttrycket finansiellt instrument har också en vidare innebörd i skattelagstiftningen än i civilrättsligt avseende. I skattelagstiftningen skall avgränsningen av vad som är ett finansiellt instrument bedömas utifrån tillgångens karaktär och inte utifrån om det är avsett för handel på värdepappersmarknaden. Snarare skall det vara lämpat för handel.

I proposition 1990/91:142 sägs att ”*med värdepapper avses en handling som tillförsäkrar innehavaren en viss rättighet som vanligen kan omvandlas till pengar*”.⁷⁷ Enligt proposition räknas traditionellt aktier, obligationer, förlagsbevis, värdepappersfondandelar, växlar, checkar och vissa andra skuldebrev som värdepapper.⁷⁸

4.2.1 Betydelsen av förfoganderättsinskränkningar

Värdepappersstatusen kan förloras med förfoganderättsinskränkningar. Edvardsson menar att det inte är helt klart hur omfattande dessa inskränkningar måste vara innan värdepappersstatusen försvinner. Enligt honom bör de förfoganderättsinskränkningar som är tillåtna enligt ABL, som t ex hembuds- och förköpsklausuler, vara ok om de inte hindrar innehavaren att avyttra värdepappret. Inte heller villkor i optionsavtalet som säger att innehavaren får marknadsmässig ersättning vid en påtvingad försäljning borde, enligt honom, förändra värdepappersstatusen.⁷⁹

Skatterättsnämnden uttalade i RÅ 2004 ref 35 1 att enligt praxis, som fortfarande bör vara giltig, är arbetstagares förvärv från arbetsgivaren av optioner som innebär rätt att vid en senare tidpunkt få förvärva aktier till ett förutbestämt pris men som inte är överlåtbara och som förverkas om anställningen upphör, inte att anse som förvärv av värdepapper.⁸⁰

4.2.2 Värdering av värdepapper

Vid värdering av optioner som utgör värdepapper skall ett förväntningsvärde räknas fram. Enligt Skattverket skall detta göras med hjälp av Black & Scholes-modellen⁸¹. Nackdelen med att använda just den modellen är att den har tagits fram för likvida optioner med kort löptid och därför kan det hända att metoden ger ett för högt värde när den används för

⁷⁷ Prop 1990/91:142 sid 85.

⁷⁸ Prop 1990/91:142 sid 85.

⁷⁹ Edvardsson, 2002, sid. 110-112.

⁸⁰ RÅ 2004 ref 35 1.

⁸¹ För vidare läsning om Black & Scholes-modellen se Edvardsson, 2002, sid 73ff.

att värdera optioner till anställda.⁸² Värdepappersförmåner beskattas i inkomstslaget tjänst och sociala avgifter skall betalas av arbetsgivaren. All värdeförändring beskattas i inkomstslaget kapital för de värdepapper som tas upp som förmån redan vid förvärvet.⁸³

4.3 Förvärv enligt 10 kap 11 § första stycket IL

4.3.1 Hur skall begreppet förvärv tolkas i ljuset av praxis?

Regeln i 10 kap 11 § första stycket IL kan tyckas klar, men tolkningen har komplicerats av att Regeringsrätten i rättsfallet RÅ 1996 ref 92 kom fram till att det visserligen rörde sig om sådana värdepapper där första stycket i lagrummet är tillämpligt, men att villkoren i avtalet var sådana att något egentligt förvärv inte kunde anses ha kommit till stånd.⁸⁴ I juni 2007 skickade de stora advokat – och revisionsbyråerna⁸⁵ samt Svenskt näringsliv (tillsammans kallade byråerna i uppsatsen) en skrivelse till Skatteverket där de bad verket klargöra sin ståndpunkt i frågan, eftersom verket driver ett antal processer där det hävdar att beskattning skall ske först när förfoganderättsinskränkningarna upphör.⁸⁶

Idag finns alltså praxis som säger att om villkoren och förfoganderättsinskränkningarna är alltför omfattande handlar det inte om ett verkligt förvärv, utan då kommer förvärvstidpunkten att infalla först då förfoganderättsinskränkningarna upphört. Även om det står klart att det handlar om ett värdepapper skatterättsligt sett fordras alltså även att det är fråga om ett verkligt förvärv för att värdepappersregeln skall vara tillämplig.⁸⁷ Är villkoren sådana att något avtal inte kan anses ha slutits, kan beskattning ske först när båda parter bundits av avtalet. Egentligt förvärv bör anses föreligga när det finns ett för båda parter bindande avtal om äganderättens övergång, menar Liljeborg.⁸⁸ Detta slog Regeringsrätten fast första gången i RÅ 1996 ref 92, det s.k. Skuggsparmålet.

4.3.1.1 Skuggsparmålet RÅ 1996 ref 92

F var anställd vid den svenska filialen till ett bolag som i sin tur var dotterbolag till ett amerikanskt bolag. Inom koncernen fanns en internationell plan för aktieägarskap, s.k. Stock ownership plan. Enligt

⁸² Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1998, sid. 31-44.

⁸³ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1999, sid. 601-609.

⁸⁴ Liljeborg, SN 2000, sid. 578-586.

⁸⁵ De advokat – och revisionsbyråer det handlar om är Linklaters Advokatbyrå AB, Burenstam & Partners, Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB, KPMG, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Deloitte AB, Advokatfirman Vinge AB, Ernst & Young, Skeppsbron Skatt AB och Wistrand Advokatbyrå AB.

⁸⁶ Bækkevold, SvSkT, 2008, sid. 321-333.

⁸⁷ Robertsson, Törner Richardsson, SVSkT 2004:5 sid 359.

⁸⁸ Liljeborg, SN 2000, sid. 578-586.

planen sparade den anställde i det amerikanska moderbolaget och den lokala arbetsgivaren gjorde ett skuggsparande för den anställde i form i aktier i moderbolaget. Aktierna köptes in av den särskilde förvaltaren och öronmärktes per land. Skuggsparandes 50 000 kr i Sverige under en månad öronmärktes de aktier som köptes för pengarna för de svenska spararna och gottskrevs deras depåer. Den anställde kunde även få andelar av aktierna gottskrivna sin depå om sparandet en månad inte räckte till ett helt antal aktier. Utdelningen användes för ytterligare inköp av aktier. Rösträtten till aktierna tillkom i princip den anställde, men av praktiska skäl kunde förvaltaren få fullmakt att rösta i den anställdes ställe.⁸⁹ De skuggsparade aktierna skulle förfalla om den anställde slutade sin anställning före en bestämt intjänandetidpunkt och dessutom skulle den anställde inte kunna få ut eller förfoga över värdet på aktierna, t ex belåna dem, förrän tidigast fem år efter skuggsparandet.⁹⁰ Frågan i målet var när förmånsbeskattning skulle ske.⁹¹

Skatterättsnämnden svarade att sökanden skall beskattas det år då han enligt planen intjänat de skuggsparade medlen. SRN motiverade detta med att enligt dåvarande 41 § KL skall intäkt som är att hänföra till annat inkomstslag än näringsverksamhet anses ha åtnjutits det beskattningsår, under vilket intäkten blivit tillgänglig för lyftning av den skattskyldige. Värdepappersregeln fanns då i nämnda bestämmelse. SRN menar att frågan är om sökanden genom skuggsparandet och förvaltarens köp av aktier för sparandet och utdelningarna har gjort ett sådant förvärv som faller under värdepappersregeln. Nämnden gör bedömningen att en förutsättning för att värdepappersregeln skall vara tillämplig är att det verkligen är fråga om ett förvärv av värdepapper och hänvisar till RÅ 1994 not 41.⁹² Där sägs att

”Den ifrågavarande lagstiftningen är en punktlagstiftning där lagstiftaren ingripit mot en konkret företeelse som han har ogillat. Enligt allmänna principer för lagtolkning får anses gälla att en sådan lagstiftning inte skall ges en vidare tillämpning än vad som föranleds av dess ordalydelse och av klara uttalanden i lagstiftningens förarbeten. En förutsättning för tillämpligheten av de ovannämnda särskilda reglerna om anställdes förvärv av värdepapper får således anses vara att ett värdepappersförvärv - i gängse mening eller i dokumentlös form - verkligen skall föreligga.”⁹³

SRN menar mot bakgrund av RÅ 1994 not 41 att en rätt att i framtiden förvärva värdepapper inte verkar omfattas av reglerna om inte den rätten grundas på ett värdepapper som den anställde faktiskt har blivit ägare till. Sökanden kan inte lyfta värdet av de aktier som förvärvats genom skuggsparandet och utdelningarna förrän anställningen har varat i fem år. Undantaget är om anställningen upphör på grund av pensionering, varaktig arbetsförmåga, dödsfall eller om planen upphör. Upphör anställningen är

⁸⁹ RÅ 1996 ref 92.

⁹⁰ Roupe, SvSkT 2007, sid 272-273, jfr RÅ 1996 ref 92.

⁹¹ RÅ 1996 ref 92.

⁹² RÅ 1996 ref 92.

⁹³ RÅ 1994 not 41.

skuggsparandet förverkat och SRN menar att därmed kan inte sökanden sägas ha förvärvat någon självständig rätt till aktierna. Att han fått rätt att anvisa hur rösträtten skall utövas medförde inte någon annan bedömning.⁹⁴

Skatterättsnämndens ordförande och två ledamöter var skiljaktiga. De ansåg att värdepappersregeln skulle anses tillämplig och dessutom att någon beskattning överhuvudtaget inte kunde ske av medel som förts över till förvaltaren, men ännu inte hunnit användas för investeringar i aktier. I sin bedömning utgick de från att arbetsgivaren inte kompenserade sökanden på annat om han avstod från att ansluta sig till aktiesparplanen. De påpekar att lagändringen efter RÅ 1986 ref 36 innebär att om det kan konstateras att värdepapper förvärvats skall, oavsett eventuella villkor, beskattningen ske vid tillfället. De skuggsparade aktierna är intjänade först efter fem och slutar sökanden sin anställning innan dess går han miste om dem, men i vissa situationer gäller inte detta eftersom aktierna anses intjänade om anställningen upphör på grund av pensionering, dödsfall, varaktig arbetsförmåga eller om planen skulle upphöra. Ledamöterna menar att en första beskattningstidpunkt skulle kunna vara redan när medlen fördes över till förvaltaren, men eftersom sökanden inte hade någon möjlighet att förfoga över medlen skulle detta inte vara förenligt med principen i RÅ 1986 ref 36. Nästa möjliga beskattningstidpunkt är enligt ledamöterna när förvaltaren köper aktierna. Det avgörande är om den anställda vid det tillfället har förvärvat aktierna. De menar att de saknar anledning att ta ställning till vad som gäller sakrättsligt, utan att sökanden i alla relevanta hänseenden förefaller vara ägare till aktierna redan då förvaltaren gör inköpen. Att aktierna kan förverkas skall snarast ses som en bestämmelse om skadestånd.⁹⁵

Regeringsrätten fastställde sedan Skatterättsnämndens avgörande. Två regeringsråd⁹⁶ var skiljaktiga och menade att om det är arbetsgivaren som har gjort förvärvet kommer sökanden när aktierna definitivt tillhör honom att ha förvärvat dem från arbetsgivaren. Det innebär att eventuella utdelningar under tiden i princip skulle tillfalla arbetsgivaren. Aktiesparplanen, menar regeringsråden, verkar snarare syfta att den anställda skall anses förvärva aktierna redan vid inköpstidpunkten, då den bland annat anger att inköpen sker för den anställdes räkning. Andra uttryck kan, å andra sidan, uppfattas som att det inte är aktierna utan en rätt till aktierna som förvärvas. Materiellt finns omständigheter som talar för att den anställda förvärvat aktierna direkt när de köpts, bland annat att han hade rätt till utdelning och rätt att anvisa hur rösträtten skall utövas. Den anställda skulle inte kunna anses ha gjort ett förvärv om det fanns ytterst små möjligheter att han faktiskt skulle bli ägare till värdepappren. Regeringsråden menar att det i det här fallet handlar om ett bindande avtal och att det är uppenbart att parternas avsikt varit att den anställda skulle bli den slutlige innehavaren av aktierna. Genom planen fick också den anställda en särskild anledning att vara kvar i företaget. Dessutom var det sökanden,

⁹⁴ RÅ 1996 ref 92.

⁹⁵ RÅ 1996 ref 92.

⁹⁶ von Bahr och Baekkevold som även skrivit en artikel i frågan.

och inte arbetsgivaren, som hade fått rättigheter som t ex rösträtt. Sökanden framstod som ägare både materiellt och formellt, menade Regeringsråden, och borde därför anses ha förvärvat aktierna när dessa köptes in av förvaltaren.⁹⁷

4.3.1.2 Andra möjliga lösningar

I skuggsparmålet ansågs parterna, enligt Liljeborg, inte bundna så länge arbetsgivaren kunde förverka den anställdes rätt till de aktier som förvärvats genom skuggsparandet, dvs först efter intjänandetidpunkten.⁹⁸ Roupe menar att en möjlig lösning hade varit att anse att den anställde hade förvärvat aktierna när fem år gått efter skuggsparandet, d.v.s. när den anställde kunde ta ut aktierna och förfoga fritt över dem, eller vid den tidpunkt då han faktiskt lyfter dem. Detta är en lösning som hade närmat hur situationen sett ut om den senare införda personaloptionsregeln hade kunnat tillämpas, vilket dock kräver att det som förvärvas inte är ett värdepapper i sig.⁹⁹

4.3.2 Efter Skuggsparmålet

Efter skuggsparmålet har kommit ytterligare avgöranden i form av domen RÅ 2002 ref 78 och ett förhandsavgörande från den 1 februari 2007. Det råder delade meningar om huruvida dessa avgöranden säger något om hur begreppet förvärv skall tolkas när det gäller 10 kap 11 § första stycket IL. Skatteverket driver ett antal processer där verket hävdar att beskattning skall ske först när förfoganderättsinskränkningarna upphör.¹⁰⁰ Byråerna har med sin fråga till Skatteverket bett verket klargöra sin ståndpunkt i frågan. De riktar även kritik mot Skatteverkets tolkning av begreppet förvärv och menar att i skuggsparmålet var förfoganderättsinskränkningarna så pass inskränkande att det var en påtagligt uttunnad äganderätt till aktierna som genom skuggsparandet gick över till den anställde. Därför, menar de, kom majoriteten i RR fram till att något förvärv inte förelåg genom skuggsparandet. Meningarna var mycket delade i båda instanserna, vilket, enligt byråerna, visar att detta verkligen var ett gränsfall. Det centrala i skuggsparmålet är att det avgörande för bestämmandet av beskattningstidpunkten är när äganderätten till aktierna övergår till den anställde. Då måste också tas hänsyn till både de rättigheter som överförs och till sannolikheten att förvärvet blir bestående samt dessutom till parternas avsikt. Byråerna påpekar att detta är omständigheter som normalt läggs till grund för att avgöra om en äganderättsövergång har skett. När det gäller skatteområdet visas detta främst i stora leasingmål. Byråerna hänvisar till rättsfallet RÅ 1989 ref 62¹⁰¹ Det handlade om ett avtal om sale and lease-back mellan ett finansbolag och ägaren av en fastighet samt mellan ett finansbolag och ägaren av en byggnad på ofri grund. I rättsfallet ansågs avtalet innebära att äganderätten till fastigheten respektive byggnaden hade

⁹⁷ RÅ 1996 ref 92 I.

⁹⁸ Liljeborg, SN, 2000, sid. 578-586.

⁹⁹ Roupe, SvSkT 2007:4 sid. 273.

¹⁰⁰ Baekkevold, SvSkT, 2008, sid. 321-333.

¹⁰¹ Byråernas skrivelse.

överlåtits på finansbolaget. Regeringsrätten menade att avtal om överlåtelse av fastigheten bör leda till att äganderätten överförs till finansbolaget, om det inte finns omständigheter som klart visar att parternas avsikter i den totala transaktionen är en annan. I rättsfallet uttalade Regeringsrätten att *”vid bedömningen av frågan om ett sådant annat rättsläge skall anses föreligga bör stor restriktivitet iakttas. Annars uppstår lätt betydande svårigheter - för såväl den enskilde som det allmänna - att förutse och överblicka konsekvenserna av vedertagna rättsfigurer.”*¹⁰²

4.3.2.1 Skatteverkets kriterier för att beskattning skall ske direkt vid förvärvet

Enligt Skatteverket skall beskattning av ett aktieförvärv ske direkt vid förvärvet om formkraven för förvärv skall vara uppfyllda, den anställda skall ha rösträtt för aktierna och rätt till utdelning, aktierna skall kunna avyttras till marknadspris samt att det inte finns något anställningsvillkor som säger att den anställda mister aktierna mot anskaffningsavgiften eller liknande om han slutar på eget initiativ. Enligt verket är det utan betydelse om det finns en återförsäljningsklausul som säger att aktierna måste säljas åter för anskaffningspriset om den anställda t. ex. avskedas inom viss tid från förvärvet.

Att formkraven för förvärv skall vara uppfyllda innebär att aktierna i kupongbolag skall vara överlämnade till den anställda och aktierna i avstämningsbolag ska vara ägarregistrerade på den anställdes eget värdepapperskonto. Det räcker inte att aktierna finns avskilda för hans räkning hos en förvaltare som agerar på arbetsgivarens uppdrag. Eftersom Regeringsrätten ansåg att aktierna inte skulle anses förvärvade om de förvarades hos en förvaltare, kan eventuellt en pantsättning hos tredje man bli bedömd på samma sätt. När det gäller att aktierna skall kunna avyttras till marknadspris menar verket att det inte spelar någon roll om den anställda bara kan sälja till en viss person eller till ett fåtal. Det skulle alltså gå bra med en förköps- eller hembudsklausul i avtalet. Det krävs inte heller att den anställda har rätt att behålla aktierna om han slutar sin anställning, under förutsättning att det utgår marknadsmässig ersättning. Marknadspris innebär att den anställda får betalt i pengar eller annat som han kan disponera obehindrat. Ett skuldebrev vars värde kan sättas ner efter överlåtelsen på grund av värdeförändringar på aktien etc. kan, enligt verket, inte jämföras med marknadspris. Att det inte får finnas något anställningsvillkor baserar verket på att vissa domstolar anser att om ett anställningsvillkor är ett av kraven för att den anställda skall få behålla aktierna så ska de inte anses förvärvade. Här finns två överklagade mål från Kammarrätten i Stockholm (mål nr 2914-05) respektive från Länsrätten i Stockholms län (mål nr 7464-05). Skatteverket anser att eftersom flera domstolar gör denna bedömning kan det inte anses vara klart att ett sådant anställningsvillkor inte innebär uppskjuten beskattning.¹⁰³ I Kammarrätts-

¹⁰² RÅ 1989 ref 62.

¹⁰³ Skatteverkets brevsvar.

målet nr 2914 – 05 ansåg den anställde att han ingått ett bindande avtal om förvärv av aktier under 1997 och 1998. I ett sakkunnigutlåtande i målet sägs att aktierna i NCI skall anses ha överlåtits till honom när ett bindande avtal om överlåtelse respektive förvärv har ingåtts. I utlåtandet framgår att den sakkunnige anser att av Skatteverket åberopade omständigheter saknar betydelse för frågan om en överlåtelse respektive ett förvärv skett. I utlåtandet framgår också att optionerna var att betrakta som värdepapper civilrättsligt, vilket gör att personaloptionsregeln inte var tillämplig. Länsrätten, och senare kammarrätten, menade att den anställde hade ingått ett avtal om förvärv av värdepapper, men att det verkliga förvärvet skedde först när aktierna emitterades. Enligt villkor i aktieägaravtalet hade han, om han sagt upp sig före den 30 juni 1999, endast haft rätt att få nominellt belopp tillbaka. Under tiden innan aktierna emitterades hade han inte någon rätt att tillgodogöra sig aktiernas marknadsvärde och han hade heller inte någon rätt som han kunde förfoga över på annat sätt. Därför ansåg Länsrätten och Kammarrätten att han inte skulle ha ansetts göra ett verkligt förvärv innan anställningsvillkoren uppfyllts.¹⁰⁴ Endast rättsfall avgjorda av Regeringsrätten har prejudikatvärde. Kammarrättens utslag är inte prejudicerande på samma sätt som Regeringsrättens, men åberopas ändå ofta. Dock kan man inte lita på en av KR tillämpad praxis innan den prövats av RR, men den kan vara av intresse genom det sätt som rättsfrågorna diskuteras.¹⁰⁵

4.3.2.2 RÅ 2002 ref 78

RÅ 2002 ref 78 var ett förhandsbesked som gällde en person som avyttrat sina kvalificerade andelar i bolaget F genom ett andelsbyte och i samband med detta anställdes i det förvärvande bolaget. Enligt försäljningsavtalet gällde att sökanden inte omedelbart och fritt kunde förfoga över 70 procent av de F-aktier han förvärvat. Dessa pantsattes som säkerhet för bl.a. skadeståndet han enligt avtalet skulle betala om han inte kvarblev i anställningen under minst 30 månader. Vid fortsatt anställning inom koncernen fick sökanden gradvis full förfoganderätt över aktierna och efter 30 månader rådde inga begränsningar för någon del av de vid bytet förvärvade aktierna. Skatterättsnämnden slår fast att sökanden har äganderätt till aktierna genom att han har t ex. rätt till utdelning och rösträtt. En ytterligare förutsättning för förhandsbeskedet var att antalet erhållna F-aktier per A-aktie vid F:s förvärv av aktierna i A var detsamma för samtliga säljare av A-aktier oavsett om och i vilken utsträckning de förpliktigade sig att kvarstå i anställning inom F-koncernen. Sökanden erhöll dessutom marknadsmässig lön för sin anställning inom F-koncernen. Dessa omständigheter medförde, enligt SRN, att sökanden skulle anses ha förvärvat aktierna genom ett särskilt avtal som inte hörde ihop med hans anställning i företaget.¹⁰⁶

Regeringsrätten gjorde samma bedömning som SRN. En minoritet på två ledamöter var skiljaktiga i målets huvudfråga, men inte angående om de

¹⁰⁴ Mål nr 2914 -05, Stockholms Kammarrätt.

¹⁰⁵ Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, 2007, sid. 18-19.

¹⁰⁶ RÅ 2002 ref 78.

pantsatta aktierna hade förvärvats. De menade att det stod klart att sökanden förvärvade aktier i F som ersättning för sin aktiepost i A samt att det stod klart att vederlagsaktierna kommit i sökandens hand. Enligt pantförskrivningsavtalet skulle sökanden underrätta som för hans räkning förvarade aktierna om pantsättningen. Eftersom han dessutom hade rätt till utdelning och rösträtt för samtliga vederlagsaktier kunde inte hans äganderätt till aktierna anses vara inskränkt även om hans rätt att förfoga över 70 procent av dem begränsades till följd av pantsättningen.¹⁰⁷

4.3.2.3 Förhandsbesked Dnr 191-06/D

I februari 2006 avgjordes förhandsbesked Dnr 191-06/D. Sökanden erbjöds att förvärva aktier i den koncern där han blev anställd efter koncernen förvärvat ett nytt företag. Sedan tidigare var han anställd och minoritetsaktieägare i det uppköpta bolaget. När han anställdes i den nya koncernen fick han marknadsmässig lön och även ett erbjudande om att förvärv aktier i koncernen. Det innebar att han skulle få nyemitterade aktier i utbyte mot sina gamla aktier. Dessutom fanns det möjlighet att förvärva ytterligare aktier vid en riktad emission mot kontant betalning.¹⁰⁸ Värdet på de aktier som sökanden får vid aktiebytet motsvarar den betalning dåvarande ägare fick för aktierna i det uppköpta företaget. Skulle han förvärva nya aktier vid en emission skulle detta ske till samma pris, vilket också är det pris övriga aktieägare betalar för förvärv av aktier i koncernen. När aktierna förvärvas får sökanden de rättigheter som följer enligt ABL, men ett villkor för förvärvet är att sökanden ingår ett avtal med övriga aktieägare. Dessa skulle företrädas av huvudaktieägaren. Avtalet skulle utformas enligt ett av tre alternativ. Gemensamt för alternativ A och B var att sökanden inte fick sälja aktierna till utomstående utan huvudaktieägarens tillstånd. Skulle sökanden begå ett väsentligt avtalsbrott, som t ex att avsluta sin anställning eller motverka försäljning eller notering av bolaget, skulle huvudaktieägaren ha rätt att förvärva hela eller del av sökandens aktieinnehav. För alternativ A skall förvärvet ske till marknadspris, men föreligger ett väsentligt avtalsbrott kommer priset att reduceras med ett belopp som motsvarar kontraktsrättsligt skadestånd. För alternativ B gäller att sökanden, vid väsentligt avtalsbrott, skulle få betalt för sina aktier med ett belopp som understiger marknadsvärdet. I alternativ C finns istället för inskränkningar i möjligheterna att sälja aktierna externt en förköpsklausul. Den innebär att huvudaktieägaren har rätt att köpa aktierna till marknadspris i form av ett skuldebrev. Värdet på skuldebreven skulle kunna komma att justeras om väsentligt avtalsbrott skulle föreligga.¹⁰⁹

Frågan var om sökanden skulle anses förvärva aktierna vid tidpunkten för aktiebytet eller vid den senare tidpunkt när förfoganderättsinskränkningarna upphörde. SRN ansåg att fallet hade tydliga likheter med RÅ 2002 ref 78. De hänvisar till att sökanden kommer att äga aktierna med de rättigheter

¹⁰⁷ RÅ 2002 ref 78.

¹⁰⁸ Förhandsbesked Dnr 191-06/D.

¹⁰⁹ Förhandsbesked Dnr 191-06/D.

som följer av ABL och att sökanden kommer att betala lika mycket för sina aktier som de som förvärvar aktier utan att anställas i koncernen. SRN menar också att det hör till bilden att sökanden skulle anställas till marknadsmässig lön. SRN slår fast att omständigheterna innebär att sökanden betalar ett marknadsmässigt pris och därmed skall han anses förvärva aktierna oavsett om det sker vid ett aktiebyte eller mot kontant betalning. Att en del av aktierna kommer att betalas med aktier i andra bolag menar SRN saknar betydelse för bedömningen.¹¹⁰

Enligt Roupe skulle det vara ganska svårt att göra gällande att aktierna skattemässigt sett inte skulle ha förvärvats vid förvärvstidpunkten utan vid den senare tidpunkt när förfoganderättsinskränkningarna skulle upphöra. Har den anställde omedelbart förvärvat tillgången med full äganderätt kan han disponera över den och eventuellt sälja den eller avtala bort hela eller delar av värdet. Pantsätter han tillgången som säkerhet samt sedan uppfyller de förpliktelser han åtagit sig och förfoganderättsinskränkningarna då upphör är han fortfarande civilrättsligt ägare till tillgången. Då anses han inte ha gjort något nytt förvärv.¹¹¹

4.3.3 Är RÅ 2002 ref 78 och förhandsbeskedet relevanta för bedömningen av när beskattningstidpunkten infaller?

4.3.3.1 Är det verkligen en förmån?

Byråerna anser att den praxis som finns från RR, och som de menar befästs genom förhandsbeskedet, ger en ganska klar bild av rättsläget. Enligt dem är RÅ 2002 ref 78 speciellt på så vis att frågan om när ett förvärv skett endast är en bifråga i målet. När det gäller förvärvstidpunkten ansåg rätten att den anställde hade förvärvat aktierna redan i samband med aktiebytet, vilket troligtvis berodde på att samtliga rättigheter enligt ABL då överfördes till den anställde. I det nya förhandsbeskedets motivering tas som vanligt hänsyn till vilka rättigheter som överförs vid aktiebytet.¹¹² Skatteverket anser inte att RÅ 2002 ref 78 och det likartade förhandsbeskedet från februari 2007 säger något om beskattningstidpunkten i inkomstslaget tjänst. Av förutsättningarna i de båda målet framgår inte att de ursprungliga aktierna skall anses förvärvade av ägarna som anställda och inte som aktieägare i bolagen.¹¹³ Verket menar att det är svårt att hävda att en anställd fått en förmån om personen köper aktier till marknadsvärdet, oavsett vilka villkor han förbundit sig att uppfylla. Villkoren är ju i högre grad en nackdel än en förmån. I ovanstående fall menar Skatteverket att man aldrig kommer in på frågan om när beskattning skall ske och att det är svårt att få ut någon väsentlig information från dem. Skatteverket menar att priset på aktierna inte har någon annan betydelse.¹¹⁴ Lanke menar att vid

¹¹⁰ Förhandsbesked Dnr 191-06/D.

¹¹¹ Roupe SvSkT 2007, sid 274- 276.

¹¹² Byråernas skrivelse.

¹¹³ Skatteverkets brevsvår.

¹¹⁴ Skatteverkets brevsvår.

beskattning i inkomstslaget tjänst måste det först stå klart att det som förvärvats faktiskt är en förmån som beror på anställningen och att det i RÅ 2002 ref 78 är det svårt att se att det existerar en förmån som kan knytas till anställningen. Eftersom sökanden var både anställd och aktieägare ligger det närmare till hands att anta att bytet beror på att han är aktieägare snarare än anställd. Hade sökanden fått aktierna till underpris jämfört med övriga aktieägare som inte skulle arbeta i bolaget, hade presumtionen varit att han hade förvärvat dem på grund av anställningen.¹¹⁵

4.3.3.2 Vem är ägare till aktierna om inte den anställde förvärvat dem?

Enligt byråerna måste, om ett förvärv inte skall anses ha skett, någon annan anses vara ägare och därmed ha bättre rätt till aktierna. I stort sett har inte heller bolag rätt att äga sina egna aktier och det står oftast inte klart vem som kommer att utnyttja den eventuella förköpsrätten.¹¹⁶ Tidigare har den svenska aktiebolagslagen varit väldigt sträng när det gäller ett aktiebolags förvärv av egna aktier. Detta har ändrats och aktiebolag vars aktier är noterade vid en börs, auktoriserad marknadsplats eller annan reglerad marknad får numera förvärva egna aktier.¹¹⁷ De nya reglerna om återköp av egna aktier innebär att ett börsbolag kan förvärva egna aktier och sedan avyttra dem eller utställa köpoptioner på dem till anställda.¹¹⁸

Bedömningen av när en anställd förvärvat sina aktier bör, enligt byråerna, endast grundas på omständigheter som har betydelse när man civilrättsligt avgör vem som har äganderätten till aktierna. De menar att det därför inte kan ha någon betydelse om den anställde varit aktieägare sedan tidigare och inte heller om han betalat marknadspris eller underpris för aktierna.¹¹⁹

4.3.3.3 Olika förvärvstidpunkter för ett och samma aktieförvärv?

Skatteverket hävdar att eftersom 10 kap 11 § första stycket IL kommit till i särskild ordning kan man inte utgå från att ordet "förvärvar" ska tolkas likadant som i andra sammanhang, t. ex. i inkomstslaget kapital. Lagrummet infördes som en reaktion på Skåne-Gripen-fallet. Skuggsparmålet belyser frågan när ett värdepapper skall anses förvärvat i inkomstslaget tjänst.¹²⁰

Baekkevold anser att olika tolkningar av ordet förvärv i den riktning som Skatteverket förefaller förespråka skulle kunna medföra att en anställd som betalat marknadspris anses ha förvärvat aktierna medan en som betalar reducerat pris inte anses ha förvärvat samma aktier, även om förutsättningarna i övrigt är lika. Dessutom skulle det kunna innebära att ett

¹¹⁵ Lanke, SvSkT, 2008, sid 555 – 558.

¹¹⁶ Byråernas skrivelse.

¹¹⁷ Lodin, Lindencrona, Melz och Silfverberg, 2007, sid 342.

¹¹⁸ Tivéus, SN, 2000, sid 253 – 260.

¹¹⁹ Byråernas skrivelse.

¹²⁰ Skatteverkets brevsvår.

och samma aktieförvärv hade olika förvärvstidpunkter beroende på om det skulle beskattas i inkomstslaget tjänst med värdepappersregeln eller i inkomstslaget kapital. Bækkevold menar att en tolkning på det vis som Skatteverket gör strider mot principerna för lagtolkning i allmänhet och för tolkning av IL i synnerhet. Att tolka ett och samma begrepp på olika sätt utan att detta särskilt anges är inte, enligt Bækkevold, i enlighet med lagens uppbyggnad.¹²¹ Åsikten att det är mindre lämpligt att definitioner på samma rättsområde har olika betydelse återfinns också i ett yttrande från finansdepartementet, som i och för sig rör skatteregler för värdering av lager av finansiella instrument.¹²²

Skatteverkets uppfattning kan anses strida mot syftet med värdepappersregeln. Bækkevold anser att frågan om en anställd har förvärvat aktier bör bedömas oberoende av om aktierna förvärvats till marknadspris eller underpris och även oberoende av om den anställde tidigare varit aktieägare i det uppköpta bolaget eller inte. Det borde, enligt honom, inte vara någon skillnad mellan inkomstlagen tjänst och kapital när det gäller hur begreppet förvärv skall tolkas. Han menar att det avgörande är om aktierna har förvärvats civilrättsligt sett, vilket också skulle betyda att rättsfallet RÅ 2002 ref 78 och förhandsbeskedet har betydelse för tolkningen av värdepappersregeln.¹²³

4.3.3.4 Tänkbara paralleller för förvärvstidpunkten

Enligt Lanke är det situationen i Skåne-Gripen-fallet som är central vid bedömningen av lagstiftarens syfte med lagändringen. Lanke föreslår som en tänkbar parallell att man skulle jämföra med hur innehavstiden för aktier vid reavinstberäkning beräknades tidigare när det gällde olika regler för gamla och nya aktier. Då var avyttringstidpunkten, d.v.s. avtalsdagen avgörande och säljarens innehav slutade samtidigt som köparens började. I så fall skulle det bli tidpunkten för avtalet om en värdepappersförmån som blir avgörande. Lanke menar dock att det vore långsökt att tolka ordet förvärv i värdepappersregeln på det sättet. Dessutom måste man tänka på att kapitalvinstbeskattning avser vinst under innehavstiden och att priset bestäms på avtalsdagen, som ju också är avyttringsdagen. Därmed blir det naturligt att räkna innehavstiden från köpdag till avyttringsdag. När det gäller värdepappersregeln är förvärvet beskattningstidpunkt och bestämmer värdet på förmånen och även anskaffningsutgiften i inkomstslaget kapital. När det gäller kapital är alltså ”förvärvstidpunkten” i detta fall beroende av när beskattningstidpunkten i tjänst inträffar och inte tvärtom. Det innebär att det inte är en självklarhet att knyta an till tidpunkten för avtalet om värdepappersförmånen. Enligt Lanke är detta heller inte något Regeringsrättens majoritet gjort i Skuggsparmålet.¹²⁴

¹²¹ Bækkevold, SvSkT, 2008sid. 332.

¹²² Finansdepartementets yttrande över promemorian Skatteregler för värdering av lager av finansiella instrument (Fi2003/3684), FI Dnr 03-4446-001.

¹²³ Bækkevold, SvSkT, 2008sid. 332.

¹²⁴ Lanke, SvSkT, 2008, sid. 555 – 558.

Lanke menar att det också skulle vara möjligt att göra en jämförelse med den numera slopade förmögenhetsskatten. Då var den skattskyldige oftast ägaren av tillgången. Ett annat exempel här är RÅ 1996 not 290 som rör tillträdestidpunkten för aktier.¹²⁵ Där gällde frågan om förmögenhetsberäkningen skulle grundas på värdet av fordran för sålda aktier eller själva aktieinnehavet. Äganderätten till aktierna ansågs då övergå i och med avtalets tecknande och inte när det sakrättsliga skyddet inträdde.¹²⁶ Lanke nämner också rättsfallen RÅ 1981 1:2 och 1:50 som avser frågan om förlustavdrag. I RÅ81 1:2 rörde frågan 8 § av förlustutjämningslagen när aktierna hade övergått till ny ägare vid förlustårets ingång.¹²⁷ I RÅ81 :50 prövades samma paragraf och frågan var när äganderätten till aktier hade gått över till den nya ägaren i samband med att samtliga aktier i bolaget överläts.¹²⁸ Det var i båda rättsfallen bara möjligt att göra avdrag om ägandet i bolaget förändrats. Äganderätten ansågs inte övergå vid avtalstidpunkten utan vid den tidpunkt avtalet angav som överlåtelse- eller tillträdestidpunkt. Lanke menar utifrån detta att om det överhuvudtaget finns ett enhetligt äganderättsbegrepp inom skatterätten så verkar äganderättsövergången för aktier snarare ske vid tillträdet än vid avtalstidpunkten.¹²⁹

4.3.4 De problem som kan uppstå med uppskjuten beskattning

Byråerna framhåller att en uppskjuten beskattning kan innebära problem för arbetsgivaren, eftersom det är oklart vilken uppgiftsskyldighet som skall fullgöras för att den anställde och bolaget skall skyddas mot skattetillägg och åtal för skattebrott. Ofta är det dessutom nödvändigt att uppgift kan lämnas om kostnaderna för anställdas aktieförvärv. Noterade bolag är skyldiga att ange vilka kostnader som uppkommer inklusive storleken på sociala avgifter. Även många onoterade bolag tillämpar dessa principer. Utöver det har styrelsen i bolaget ett ansvar för att kostnaderna för incitamentsprogram är rätt redovisade och att de är säkrade vid behov. Då fungerar det inte att en stor socialavgiftskostnad uppkommer senare på grund av att ett förvärv av värdepapper bedöms vara uppskjutet i kanske flera år. Normalt föregås alla bolagsförvärv av en due diligence-process och då måste effekterna av incitamentsprogram kunna bedömas.¹³⁰ Osäkra uppgifter om dessa förhållanden kan ställa till med problem vid en börsintroduktion och till och med omintetgöra hela börsintroduktionen. Då spelar det ingen roll om en framtida skatteprocess visar att värdepappersförvärvet var rätt redovisat, utan själva osäkerheten om en eventuell framtida skattetvist kan omöjliggöra en börsintroduktion om det handlar om stora belopp.¹³¹ Det handlar ofta om att ledande personer

¹²⁵ Lanke, SvSkT, 2008, sid. 555 – 558.

¹²⁶ RÅ 1996 not 290.

¹²⁷ RÅ81 1:2

¹²⁸ RÅ81 1:50

¹²⁹ Lanke, SvSkT, 2008, sid. 555 – 558.

¹³⁰ Byråernas skrivelse.

¹³¹ Byråernas skrivelse.

tecknar aktier i samband med ett företagsuppköp. Det uppköpta företags ledning erbjuds att förvärva aktier i det uppköpande företag och det finns normalt som villkor att företagsledningen skall stanna kvar i det nya företaget en viss bestämd tid eller tills företaget säljs till utomstående. Villkoren innebär ofta inskränkningar i förfoganderätten över aktierna. Tivéus skriver i Skattenytt 2007 att det snarare är regeln än undantag att anställdas förvärv av aktier i arbetsgivarbolaget är förenat med någon form av förfoganderättsinskränkning.¹³²

4.4 Aktuella förhandsbesked från 2009

Efter diskussionen mellan Skatteverket och byråerna har det kommit ytterligare två förhandsbesked. I förhandsbesked dnr 84-08/D som meddelades 2009-04-16 säger SRN att enligt praxis från RÅ 2002 ref 78 och RÅ 1986 ref 36 föreligger ett skattemässigt förvärv av värdepapper vid avtalstidpunkten om det står klart att det är parternas avsikt att den anställda skall bli slutlig ägare till aktierna när förfoganderättsinskränkningarna upphör. SRN menar att denna praxis främst syftar på när det finns ett aktieägaravtal mellan delägare i ett bolag och inte ett avtal mellan arbetsgivare och anställd. Är det en överenskommelse mellan arbetsgivaren och den anställda aktualiseras praxis från RÅ 1996 ref. 92 och RÅ 2004 ref. 35 I och II. SRN menar att av de rättsfallen följer att om ett förvärv av värdepapper skett utan särskild ersättning erlagts kan förvärvet anses föreligga först när eventuella villkor om anställningstid för att ha rätt till aktierna är uppfyllt.¹³³ I förhandsbesked dnr 27-08/D från 2009-04-16 sägs att bedömningen av parternas avsikt får bland annat göras mot bakgrund av inskränkningarna i förfoganderätten. Innehåller avtalet stora inskränkningar i förfoganderätten innebär det lägre sannolikhet för att ett förvärv skall anses ha skett. Enligt SRN skulle, till exempel, det kunna gälla om inskränkningarna gäller under så lång tid att det råder påtaglig osäkerhet om anställningen kommer att hålla under hela avtalstiden.¹³⁴

¹³² Tivéus, SN, 2007, sid. 253-255.

¹³³ Förhandsbesked dnr 84-08/D, Skatterättsnämnden.

¹³⁴ Förhandsbesked dnr 27-08/D, Skatterättsnämnden.

5 Personaloptionsregeln – 10

kap 11 § andra stycket IL

Lagrummets andra stycke är en särskild regel för personaloptioner och infördes för att värdet av personaloptioner till skillnad från de flesta andra tjänsteförmåner inte är känt före utnyttjandet.¹³⁵ Endast om optionen inte är ett värdepapper i sig och det som sedan erhålls genom utnyttjande av optionen är ett värdepapper tillämpas andra stycket.¹³⁶

5.1.1 Begreppet personaloption

I prop. 1997/98:133 sägs att en personaloption är en rättighet som enbart riktar sig till anställda inom ett företag eller en företagsgrupp.¹³⁷ Optionen ger den anställde rätt att förvärva aktier till förmånligt pris och ofta får den anställde optionen utan att betala någon ersättning. Det som kännetecknar en personaloption är att den inte är överlåtbar och att den kan utnyttjas först efter viss kvalifikationstid. Kvalifikationstiden innebär att den anställde måste vara kvar i sin anställning under viss överenskommen tid. Många gånger delas den här tiden upp i etapper så att den anställde kan förvärva fler aktier efter ytterligare tid.¹³⁸ Borg definierar tre villkor för att det skall vara en personaloption. Dessa är att optionen skall förvärfvas på grund av anställning, skall innebära en rätt att i framtiden få förvärva värdepapper till ett pris som bestämts i förväg eller på annars förmånliga villkor samt att optionen inte är ett värdepapper i skatterättslig mening.¹³⁹

Bakgrunden till ändringen av andra stycket är att Regeringsrätten i rättsfallen RÅ 1994 not 41 och not 733 uttalade att en personaloption, enligt de allmänna reglerna i 41 och 42 §§ i kommunalskattelagen, skall beskattas vid första möjliga nyttjandedag oavsett om optionen faktiskt utnyttjades eller inte.¹⁴⁰

5.1.2 Flera möjliga beskattningstidpunkter för personaloptioner

Tre olika beskattningstidpunkter kan tänkas när det gäller personaloptioner. Dessa är vid förvärv av rätten, vid första möjliga utnyttjandetillfälle eller vid ett faktiskt utnyttjande.¹⁴¹

¹³⁵ Skrivelse till skatteverket, jfr prop. 1997/98:133 sid. 31.

¹³⁶ Tivéus, SN, 1999, 34-43.

¹³⁷ Prop. 1997/98:133 sid. 24.

¹³⁸ Prop. 1997/98:133 sid. 21 -22.

¹³⁹ Borg, 2003, sid. 42-43.

¹⁴⁰ Prop. 1997/98:133 sid. 21.

¹⁴¹ Prop. 1997/98:133 sid. 26-27.

5.1.2.1 Beskattning vid förvärvet

Skulle personaloptioner jämföras med värdepapper skulle de beskattas vid förvärvet, dvs vid den så kallade får-tidpunkten. I prop 1997/98:133 ansågs en fördel med ett sådant förfarande vara att alla personalförmåner i form av optioner skulle behandlas lika samt att skattekrediter skulle undvikas genom en tidig beskattning. Det skulle också göra regelsystemet mer lättöverskådligt och mindre komplicerat. Det som ansågs tala mot den lösningen var att personaloptionerna skulle komma att beskattas redan innan de kan utnyttjas för förvärv av aktier. Det skulle också kunna bli så att skatt tas ut, men att optionen sedan aldrig kan utnyttjas till exempel på grund av att anställningen upphör innan kvalifikationstiden är till ända. Dessutom ansågs det kunna ifrågasättas om en personaloption överhuvudtaget har något ekonomiskt värde vid förvärvstidpunkten. Beskattning vid förvärvet skulle medföra värderingsproblem, då bestämmelsen om förväntningsvärde i värdepappersregeln inte är tillämplig på personaloptioner. Eftersom det är vanligt att det pris en anställd skall betala för optionen sätts efter aktiens börskurs den dag optionen ges ut skulle det innebära att det inte skulle uppkomma något beskattningsbart förmånsvärde.¹⁴² En fördel med beskattning redan vid förvärvet skulle däremot vara att företaget direkt kan beräkna hur stor kostnaden inklusive sociala avgifter kommer att bli.¹⁴³

5.1.2.2 Beskattning vid kan-tidpunkten

Beskattning vid kan-tidpunkten var det som tidigare gällde enligt praxis.¹⁴⁴ Det var också denna tidpunkt som skulle ligga till grund för värderingen trots att det faktiska utnyttjandet kunde ske vid en helt annan tidpunkt.¹⁴⁵ I prop 1997/98:133 ansågs det administrativt svårhanterligt och komplicerat för den skattskyldige.¹⁴⁶

5.1.2.3 Beskattning vid det faktiska utnyttjandet

Det som avses med beskattning vid det faktiska utnyttjandet är att beskattningen sker när optionen används för att förvärva ett värdepapper.

Rå 1994 not 733 var ett förhandsbesked om tidpunkt för inträde av skattskyldighet på grund av rätt att förvärva aktier. I fallet frågade A, som tänkte delta i en av arbetsgivaren tillhandahållen optionsplan, om han genom att delta i planen förvärvat värdepappersförmån när han erbjuds och accepterar att delta i optionsplanen, när han tjänat in rätten att utnyttja optionen, vid utnyttjandet av optionen eller vid annan tidpunkt. Skatterättsnämnden ansåg att A hade åtnjutit den skattepliktiga förmånen vid den tidpunkt då hans rätt att förvärva aktierna kunde utnyttjas. Regeringsrätten fastställde sedan skatterättsnämndens beslut i den frågan

¹⁴² Prop 1997/98:133 sid. 28.

¹⁴³ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1999, sid. 601-609.

¹⁴⁴ Prop 1997/98:133 sid 28.

¹⁴⁵ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1998, sid. 31-44.

¹⁴⁶ Prop 1997/98:133 sid. 28.

vid ett överklagande.¹⁴⁷ RÅ 1994 not 41 var också ett förhandsbesked som rörde tidpunkten för uppkomsten av skattepliktig förmån vid erbjudande att delta i optionsplan. Sökanden ville ha svar på frågan om hon genom att acceptera sin arbetsgivares erbjudande om optioner erhållit en skattepliktig förmån av tjänst och, i så fall, vid vilken tidpunkt förmånen skulle tas upp till beskattning. Riksskatteverket svarade att sökanden inte redan genom erbjudandet att delta i ett optionsprogram erhållit en skattepliktig förmån. Däremot skall hon anses åtnjutit en skattepliktig förmån vid den tidpunkt då hennes rätt att utnyttja aktierna kan användas. Riksskatteverket hänvisar till dåvarande allmänna regeln i 41 § kommunalskattelagen som sade att intäkt som är att hänföra till annat inkomstslag än inkomst av näringsverksamhet anses ha åtnjutits det beskattningsår under vilket intäkten blivit för den skattskyldige tillgänglig för lyftning. Huvudregeln var att inkomst av tjänst var att anse som förvärvad under år då den från den skattskyldiges synpunkt var att anse som verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Har den skattskyldige fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor tas förvärvet upp till beskattning det år det gjordes.¹⁴⁸ I rättsfallen ansågs personaloptioner inte utgöra värdepapper.¹⁴⁹ De särskilda bestämmelserna om förmånsbeskattning av värdepapper ansågs alltså inte tillämpliga på personaloptioner. Regeringsrätten menade att efter kvalifikationstiden utgjorde personaloptionen en form av självständig rättighet som skulle beskattas i inkomstslaget tjänst. Beskattning skulle ske vid den första tidpunkt då optionen kan utnyttjas, dvs vid den s k kan-tidpunkten. Regeringsrätten tog i rättsfallen inte ställning till hur en personaloption skulle värderas. Eftersom personaloptioner inte förekommer på marknaden saknar de egentligt marknadsvärde.¹⁵⁰

5.1.2.3.1 Lagändringen efter RÅ 1994 not 41 och not 733

Kritik riktades mot att personaloptioner beskattades när de ansågs åtnjutna, vilket var den tidpunkt vid vilken de kan utnyttjas.¹⁵¹ Problemet var att det ledde till att optionens värde kunde vara betydligt lägre när den utnyttjades än vid värderingstidpunkten. Detta riskerade att drabba de anställda negativt då det faktiska värdet av en erhållen förmån kunde komma att understiga den skattepliktiga förmånen. Särskilt negativt blev detta för personaloptioner som ju inte kan överlåtas eller användas på annat sätt än till förvärv av aktier.¹⁵² I prop. 1997/98:133 menade man att det fanns risk att den skattskyldige skulle tvingas att utnyttja optionen för att förvärva den underliggande egendom och sedan sälja denna för att få råd att betala skatten. På grund av de omständigheterna föreslog regeringen att om en skattskyldig som fått en rätt som i sig inte utgör värdepapper men som innebär en rätt att i framtiden förvärva till ett bestämt eller annars förmånligt pris skall förmånen anses åtnjuten under det år då rätten utnyttjas eller

¹⁴⁷ RÅ 1994 not 733.

¹⁴⁸ RÅ 1994 not 41.

¹⁴⁹ Prop 1997/98:133 sid 21.

¹⁵⁰ Prop 1997/98:133 sid 25.

¹⁵¹ Prop 1997/98:133 sid 26-27.

¹⁵² Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1998, sid 31-44.

överlåts. Ersättning som de skattskyldige betalat för rätten skall dras av i samband med att förmånen beskattas, så länge inte avdraget överstiger förmånens värde.¹⁵³

Nackdelen ansågs vara att en beskattning vid det faktiska utnyttjandet riskerade öka möjligheterna till skatteplanering. Genom att en option utnyttjas under ett år när innehavaren har lägre årsinkomst skulle skatteprogression kunna undvikas och dessutom skulle en och samma option kunna komma att beskattas vid flera olika tillfällen. En beskattning vid det faktiska utnyttjandet ansågs dock kunna göra det lättare att överblicka konsekvenserna eftersom optionsinnehavaren måste agera för att skatteplikt skall inträda och dessutom ansågs det bli administrativt lättare. Regeringen menade att personaloptioner skiljer sig i hög grad från andra tjänsteförmåner genom att det faktiska värdet på förmånen inte är känt förrän optionen används. Dessutom rör det sig ofta om stora summor och fördelarna med att förlägga beskattningstidpunkten till utnyttjandetidpunkten ansågs stora för både de skattskyldiga och skatteförvaltningen. Därmed ansåg Regeringen att beskattning vid utnyttjandetidpunkten var det mest ändamålsenliga.¹⁵⁴

Enligt Edvardsson är senareläggningen av beskattningen av personaloptioner väl förenlig med skatteförmågeprincipen.¹⁵⁵ Tidigare praxis innebar, enligt Robertsson och Thörner Richardsson, till viss del ett avsteg från skatteförmågeprincipen. Beskattning vid kan-dagen ansågs också medföra värderingsproblem och administrativa problem.¹⁵⁶ Eventuell premie eller annan ersättning som betalas för personaloptionen kan dras av först i samband med att optionen förmånsbeskattas och det kan anses innebära ett undantag från kontantprincipen.¹⁵⁷

5.1.2.4 Värdering av personaloptioner

Beskattning av personaloptioner inträder, som beskrivits ovan, först när optionen utnyttjas för förvärv av aktier. Olika delar av optionen kan då få olika beskattningstidpunkter och olika förmånsvärde. Detta blir svårt att hantera om optionsplanen utformats på sådant sätt att det är möjligt att förvärva aktier vid flera tillfällen under året. Till grund för beskattningen skall skillnaden mellan vad den anställde betalat för optionen och dess marknadsvärde läggas. Beloppet beskattas som inkomst av tjänst och sociala avgifter skall betalas.¹⁵⁸ När beskattningstidpunkten för personaloptioner senarelades medförde det att det skattepliktiga förmånsvärdet ofta blir högre än tidigare.¹⁵⁹ Värdestegringen efter att optionen getts ut och fram till att den utnyttjas beskattas i inkomstslaget tjänst och det innebär oftast att det blir ett högre skattepliktigt belopp än vad som gällde tidigare. Å andra sidan

¹⁵³ Prop 1997/98:133 sid. 27.

¹⁵⁴ Prop 1997/98:133 sid. 30.

¹⁵⁵ Edvardsson, 2002, sid. 138.

¹⁵⁶ Robertsson, Thörner Richardsson, SvSkT 2004:5 sid. 359.

¹⁵⁷ Skatteutskottets betänkande betr. 1997/98:SkU26.

¹⁵⁸ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1998, sid. 31-44.

¹⁵⁹ Rutberg, Rutberg, SVSkT, 1999, sid. 601-609.

blir reavinsten när den aktie som förvärvats genom optionen säljs lägre eftersom värdet på optionen får användas som ingångsvärde.¹⁶⁰

5.1.2.4.1 Högre socialavgifter

Socialavgiftskostnaden kommer ofta att bli högre för ett personaloptionsprogram än för ett värdepappersprogram. Att beskattningstidpunkten har flyttats från kan-tidpunkten till det faktiska utnyttjandet har gjort företagen osäkra när det gäller hur stor den totala kostnaden för programmet kommer att bli. Det gör att en del företag har avstått från personaloptionsprogram och särskilt hårt drabbas små snabbväxande företag. För dem är det svårt att få en finansiell aktör att ställa upp med derivatinstrument för att säkra värdestegringen. Även framtidsanalyser försvåras av ett kommande socialavgiftsuttag och värderingen av företaget vid en börsintroduktion kan påverkas negativt. Rutberg och Rutberg menar därför att det vore bättre om de sociala avgifterna togs ut vid kan-tidpunkten, vilket enligt dem också är den normala tidpunkten för uttag av sociala avgifter.¹⁶¹

5.1.2.5 Beskattning av personaloptioner vid utflyttning

Nya regler infördes på personaloptionsområdet den 1 januari 2009. Den s.k. exitskatten vid utflyttning från Sverige togs bort. När personaloptionsregeln infördes 1998 infördes också en särskild utflyttningsregel som skulle förhindra att innehavare av personaloptioner undvek beskattning genom att flytta utomlands. Då skulle värdet beräknas som om optionen hade avyttrats på utflyttningsdagen, under förutsättning att kan-tidpunkten hade inträtt. Nu anses exitlagstiftningen bryta mot EG-rätten och det har funnits behov av förändring en längre tid. Stadgandet i 10 kap 11 § 2st om utflyttningskatt har tagits bort och likadant har gjorts med regeln i 11 kap 16 § som gällde inflyttning till Sverige med redan intjänade personaloptioner. Istället får fall av dubbelbeskattning avgöras genom tillämpning av skatteavtal eller andra generella regler.¹⁶²

5.1.3 En personaloption kan bli ett värdepapper vid en villkorsändring

I två domar 2004 har Regeringsrätten tagit ställning till när beskattning skall ske för optionsplaner.¹⁶³ I RÅ 2004 ref 35 I hade den anställde tecknat ett räntefritt optionslån med vidhängande optionsrätter i ett finskt företag.¹⁶⁴ Aktieteckningen skulle ske till ett bestämt pris under tre perioder 2002 - 2004. Om anställningen skulle avslutas av någon annan orsak än pensionering eller dödsfall fick inte någon aktieteckning ske. Före teckningstidens början fick heller inte optionerna överlåtas. När det gäller

¹⁶⁰ Prop 1997/98:133 sid 30.

¹⁶¹ Rutberg, Rutberg, SvSkT, 1999, sid. 155-160.

¹⁶² Haglund, SvSkT 2009:2 sid 155 - 160.

¹⁶³ Melbi, SN 2004, sid 576-579.

¹⁶⁴ Melbi, SN 2004, sid 576-579, jfr RÅ 2004 ref 35 I.

optionslånet skulle det återbetalas till det nominella beloppet om anställningen avslutades. Skatterättsnämnden menade att sökandens rätt att förvärva aktier inte grundade sig på några värdepapper, som förvärvats vid tecknandet av optionslånet, utan på fortsatt anställning i företaget. Nämnden motiverade detta med att eftersom optionsbevisen vid optionslånets tecknande varken varit överlåtbara eller realiserbara och med att rätten att tillgodogöra sig värdet av optionsbevisen var villkorad av fortsatt anställning. Därmed menade Skatterättsnämnden att förmånen skulle beskattas när hon utnyttjar eller överlåter teckningsoptionerna, då bestämmelsen i 10 kap 11 § andra stycket IL bör kräva ett agerande av den skattskyldige för att rätten skall anses utnyttjad till förvärv av värdepapper. Två ledamöter var skiljaktiga och menade, tillsammans med nämndens ordförande Roupe, att skuldebrevens borde anses utgöra sådan värdepapper som skall beskattas enligt 10 kap 11 § första stycket IL. Inskränkningarna i förfoganderätten borde istället innebära att något förvärv inte skall anses ha skett förrän de upphör. Sökanden borde därför anses förvärva optionsbevisen vid ingången av respektive teckningsperiod. I Regeringsrätten ändrades Skatterättsnämndens förhandsbesked och rätten förklarade att förmånen skall tas upp som intäkt det beskattningsår då respektive aktieteckningsperiod startar. Rätten motiverar sitt beslut med att de optionsrätter som sökanden erhåller med hänsyn till villkoren inte kan anses vara värdepapper. De är att anse som en rätt att i framtiden förvärva värdepapper och skall beskattas enligt 10 kap 11 § andra stycket IL när de används för att förvärva värdepapper. Detta inträffar enligt rätten vid aktieteckningsperiodens början då sökanden blir innehavare av optionsrätter som hon kan förfoga över.¹⁶⁵ Melbi menar att domslutet skall uppfattas som att den anställde visserligen fått något som i sig utgör värdepapper men som på grund av förfoganderättsinskränkningarna ändå inte faller in under värdepappersregeln. Därför skall de behandlas som personaloptioner, vilka sedan byter karaktär och övergår till att vara värdepapper senare och då skall beskattning ske.¹⁶⁶

I RÅ 2004 ref 35 II hade sökanden tilldelats optioner avseende förvärv av aktier i arbetsgivarbolaget. Enligt villkoren i optionsplanen kunde optionerna utnyttjas först efter viss kvalifikationstid. Efter ett år kunde en tredjedel utnyttjas och efter två respektive tre år kunde de resterande två tredjedelarna utnyttjas. Det var inte möjligt att sälja, pantsätta eller på annat sätt förfoga över optionerna utöver att förvärva aktier i bolaget. Optionerna var personaloptioner enligt 10 kap 11 § andra stycket och arbetsgivaren övervägde att begränsa förfoganderättsinskränkningarna till att enbart omfatta de optioner för vilka kvalifikationstiden ännu inte hade löpt ut. Frågan var då om optionerna efter villkorsändringen fortfarande skulle falla under bestämmelsen i 10 kap 11 § andra stycket IL. Skatterättsnämnden ansåg att även om ändringen av villkoren i optionsplanen skulle ge innehavaren rätt att förfoga över optionerna på andra sätt än genom att förvärva aktier skall optionerna fortfarande anses ha karaktär av personaloptioner. Nämnden menar att personaloptioner normalt inte kan

¹⁶⁵ RÅ 2004 ref 35 I.

¹⁶⁶ Melbi, SN 2004, sid 576-579.

överlåtas, men att det uttryckligen anges i lagtexten att överlåtelse kan förekomma. Regeringsrätten ändrade Skatterättsnämndens förhandsbesked och förklarade att när det gällde de optioner där kvalifikationstiden löpt ut skall de tas upp som intäkt det beskattningsår då villkorsändringen sker. Övriga optioner tas upp som intäkt det beskattningsår då kvalifikationstiden löper ut. Rättens motivering var att villkorsändringen innebar att när kvalifikationstiden löpt ut fanns inte längre några inskränkningar i rätten att föfoga över optionerna. Melbi menar att Regeringsrätten genom de båda domarna slagit fast att ett finansiellt instrument kan ändra karaktär, vilket gör att om ett värdepapper förenas med föfoganderättsinskränkningar kan det bedömas på samma sätt som i Skåne-Gripen-fallet, dvs. beskattningstidpunkten infaller vid kan-tidpunkten.¹⁶⁷

¹⁶⁷ Melbi, SN 2004, sid 576-579.

6 Analys och avslutning

Aktierelaterade incitamentsprogram har blivit alltmer populära sedan 1980-talet, men orsakar problem bland annat när det gäller tidpunkten för förmånsbeskattning av den som deltar i incitamentsprogrammet. I RÅ 1986 ref 36 slog Regeringsrätten fast att skatteförmågeprincipen hindrade beskattning redan vid förvärvet, då förmånen ansågs tillgänglig för lyftning först när den anställde kunde utnyttja de förvärvade skuldebrevet för konvertering. Eftersom den anställde inte kunde förfoga över skuldebrevet hade de kunnat ses som en personaloption, men regeringsrätten ansåg att de utgjorde värdepapper. Troligen beror det på att ett skuldebrev till sin natur alltid är ett värdepapper. Utgången av Skåne-Gripen-målet ledde till införandet av värdepappersregeln i 10 kap 11 § första stycket IL, som är avsedd att förhindra att stora skattekrediter skapas genom att förfoganderättsinskränkningar används för att skjuta upp beskattningen. Bestämmelsen i värdepappersregeln strider mot skatteförmågeprincipen genom att beskattningen skall ske trots att det kan finnas avtalsvillkor som inskränker den anställdes möjligheter att förfoga över värdepapparen.

Avgörande för om lagrummet skall tillämpas är att det som förvärvats är ett värdepapper och inte en personaloption. Lagstiftaren har inte velat lagfästa en definition av värdepappersbegreppet för att det inte skall vara möjligt att kringgå förmånslagstiftningen. En definition av värdepappersbegreppet skulle visserligen kunna göra det lättare att avgöra om det är värdepappersregeln eller personaloptionsregeln som är tillämplig, men det skapar också risken att inte alla typer av finansiella instrument kommer att omfattas. I mitt tycke skulle en definition av begreppet värdepapper behöva vara ganska bred och allmän för att kunna omfatta de eventuella nya former av finansiella instrument som kan komma ut på marknaden. Det känns mindre lämpligt med en definition som skulle behövas ändras med täta mellanrum för att inkludera nya typer av instrument. En definition av begreppet värdepapper skulle visserligen kanske minska dagens osäkerhet i viss mån, det skulle samtidigt öka risken att vissa finansiella instrument som kan användas i incitamentsprogram faller utanför både värdepappersregeln och personaloptionsregeln. Detta, i sin tur, skulle återigen öka osäkerheten om hur och när förmånsbeskattningen skall ske. Troligen skulle man i så fall få använda sig av kontantprincipen igen och situationen skulle likna den i Skåne-Gripen-fallet, vilket lagstiftaren velat undvika.

När det gäller redovisningen av incitamentsprogram är de tre stora frågorna om det är en kostnad för företaget, hur storleken på kostnaden i så fall skall mätas samt hur den skall periodiseras. Normalt har utgivandet av aktier uppfattats som en kostnad för aktieägarna och inte för bolaget. Två Regeringsrättsdomar från 2004 respektive 2007 visar att kostnader för personaloptioner numera är avdragsgilla som kostnader för företag. Enligt Norberg och Thorell skall bokföringsmässiga grunder tillämpas istället för

kontantprincipen och redovisningen av skatterättsliga värdepapper borde beräknas på ett likartat sätt.

Tillämpningen av värdepappersregeln har begränsats av Regeringsrättens avgörande i mål RÅ 1996 ref 92 Skuggsparmålet. Här ansåg Regeringsrätten att förfoganderättsinskränkningarna var så omfattande att även om det visserligen rörde sig om värdepapper var det inget egentligt förvärv. Därefter har även RÅ 2007 ref 78 och förhandsbeskedet Dnr 191-06/D kommit. Enligt de stora revisions- och advokatbyråerna samt Svenskt näringsliv skulle det innebära att rättsläget nu är klart och Regeringsrätten har visat att Skuggsparmålet anger den borte gränsen. Skatteverket, å andra sidan, hävdar att vare sig RÅ 2007 ref. 78 eller förhandsbeskedet har betydelse för hur begreppet förvärv skall tolkas i värdepappersregeln. Verket menar att det i de avgörandena inte rör sig om förmåner eftersom den anställde betalar marknadspris och därmed tillämpas överhuvudtaget inte värdepappersregeln. Skatteverket har en poäng när de säger att man först måste utreda om det alls rör sig om en förmån, eftersom det ju faktiskt är en förutsättning för att lagregler om förmånsbeskattning skall bli tillämpliga. Att rättsläget är oklart är så klart inte till fördel för någon. Det råder delade meningar om huruvida det som avgör om ett förvärv har skett är om det har skett ett civilrättsligt förvärv eller det faktum att värdepappersregeln tillkommit i särskild ordning gör att det inte går att ta för givet att förvärv skall tolkas på samma sätt som i annan lagstiftning. En anledning att betrakta begreppet förvärvar i värdepappersregeln på samma sätt som begreppet förvärvar används civilrättsligt skulle kunna vara att det skulle förenkla tolkningen av lagregeln. Det finns dessutom uttalanden från Regeringsrätten i RÅ 1989 ref 62 som säger att stor restriktivitet bör iakttas om ett annat rättsläge skall anses föreligga än det som framgår av avtalet och parternas avsikt. Samtidigt följer inte värdepappersregeln – och personaloptionsregeln - de civilrättsliga begreppen helt när det gäller vad som är ett värdepapper eller en personaloption skatterättsligt. Även termen finansiellt instrument används på ett bredare sätt inom skatterätt än inom civilrätten. Att vissa värdepapper beskattas först när förfoganderättsinskränkningarna upphör gör att de på sätt och vis hamnar skattemässigt mellan de värdepapper som faller under värdepappersregeln och personaloptioner. Som byråerna påpekar skapar det osäkerhet om företag inte kan förutsäga när beskattningstidpunkten kommer att inträda. Vid en uppskjuten beskattning inträder också samma problem som med personaloptionerna, nämligen att kostnaden för de sociala avgifterna blir högre och dessutom svår att beräkna eftersom man inte vet vilken kurs aktierna kommer att stå i när förfoganderättsinskränkningarna upphör. Det är kanske heller inte bra om avvikelserna mot hur incitamentsprogram beskattas utomlands blir för stora, men tanke på att vissa koncerner lanserar globala incitamentsprogram för sina anställda. De förutsättningar som Skatteverket anger för att beskattningen skall ske omedelbart kan ändå tyckas göra rättsläget lite klarare. Skuggsparmålet har ju slagit fast att under vissa omständigheter har det inte skett ett förvärv och det kan kännas logiskt att anse att det inte har skett ett förvärv om den anställde förlorar aktierna utan att få ersättning till marknadsvärdet om han lämnar sin anställning.

Man måste också tänka på rättssäkerhetsaspekterna av att beskatta när det inte står helt klart att den skattskyldige faktiskt erhållit en konsumerbar inkomst. Samtidigt urholkar det i viss mån nyttan av incitamentsprogram för bolagens del, eftersom den anställde i alla fall får marknadsvärdet av aktierna vid uppsägningen. Baekkevold menar att skatteverkets tolkning av begreppet förvärv strider mot syftet med värdepappersregeln. Något som kan tyckas stödja hans syn är att det faktiskt sägs i förarbetena att värdepappersregeln strider mot skatteförmågeprincipen, vilket kanske kan tolkas som att lagstiftaren avsett att även värdepapper med omfattande inskränkningar som falla under det lagrummet. Att som Skatteverket kräva att den anställde skall ha möjlighet att avyttra aktierna till marknadsvärde, även om vem aktierna kan säljas till är begränsat genom en förköpsklausul, kan ju anses ge skatteförmåga eftersom den anställde erhåller ett värdepapper som kan omsättas till pengar. I så fall skulle skuggsparmålet kunna ses som undantaget som visar på de speciella omständigheter som kan leda till att ett förvärv inte anses skett. Enligt de två förhandsbeskeden avgjorda i april 2009 är det skillnad mellan fall där det rör sig om ett aktieägareavtal och fall där det rör sig om ett avtal mellan anställd och arbetsgivare. Parternas avsikt att den anställde skall bli slutlig ägare till aktierna är av stor betydelse och en faktor som beaktas i det sammanhanget är längden på intjänandeperioden. Att avtalet kräver så lång anställningstid att det råder påtaglig osäkerhet om anställningen kommer att hålla under hela avtalstiden kan vara ett skäl till att ett förvärv inte anses ha skett. Enligt de nya förhandsbeskeden verkar det alltså spela roll mellan vilka avtalet tecknats och hur troligt det är att den anställde till slut blir ägare till aktierna. Ju lägre sannolikhet för att anställningen skall vara hela intjänandetiden desto större sannolikhet för att något faktiskt förvärv inte föreligger.

När det gäller personaloptioner skall beskattning ske när optionen utnyttjas enligt 10 kap 11 andra stycket IL. Anledning till att lagrummet infördes var att Regeringsrätten slog fast att beskattningen skulle ske när optionen kunde utnyttjas, vilket medförde en del nackdelar. Lagstiftaren ansåg att det fanns risk att optionsinnehavaren tvingades lösa in optionen för att kunna betala skatten samt att, om aktiekursen sjönk innan optionen utnyttjades, att skatten skulle tas ut på ett högre belopp än vad som blev den faktiska förmånen. En nackdel med att beskattningen sker när optionen utnyttjas är att det blir svårare för arbetsgivaren att beräkna hur stor arbetsgivaravgiften kommer att bli. Det mest sannolika är ju att optionen utnyttjas när kursen står som högst. Att beskattningen sker när optionen utnyttjas för att förvärva det underliggande värdepappret är väl förenligt med skatteförmågeprincipen. En personaloption kännetecknas av att den inte är ett skatterättsligt värdepapper i sig själv, att den förvärvas på grund av anställningen och att den innebär en rätt till ett framtida förvärv av värdepapper på förmånliga villkor eller till ett förväg bestämt pris. Praxis har visat att gränsen mellan vad som beskattas enligt 10 kap 11 § första stycket IL och vad som beskattas enligt 10 kap 11 § andra stycket IL beror på villkoren i avtalet och vid en ändring av villkoren ändras även klassificeringen från personaloption till värdepapper.

Käll- och litteraturförteckning

Böcker

Beckman Mats, Grundell Ella, Lundquist Lennart, Lycke Johan, Rydin Urban, Svensson Alf-Peter, Wiberg Jan, *Sparande, kapitalförvaltning och finansiella instrument*, Liber AB, 2008

Borg Mikael, *Aktierelaterade incitamentsprogram – en civilrättslig studie*, Jure förlag AB, 2003

Edvardsson Leif, *Skatteregler för incitamentsprogram*, Norstedts juridik, 2002

Flodgren, Boel, Smiciklas, Martin, *Skatterättens grunder*, Studentlitteratur, 1993

Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, *Inkomstskatt – en läro – och handbok i skatterätt del 1 och 2*, Studentlitteratur, 2007

Olsson, Stefan, *Författningsprövning i Skatterätten – en studie kring svensk och tyskt konstitutionell praxis påverkan på skatterätten*. Iustus förlag, Uppsala 2006

Artiklar

Skrivelse med frågor till skatteverket angående förvärv av aktier i samband med anställning m.m. av Baekkevold, Arne, Jonsson, Lars från Linklaters Advokatbyrå AB, Gunne, Cecilia från Burenstam & Partners, Hellenius, Richard från Svenskt Näringsliv, Melbi, Ingrid från Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB, mfl.

Brevsvar från Skatteverket dr nr 131 444691 -07/1152, *Förvärv av aktier i samband med anställning*, Urban Strömberg, Carin Lanke Skatteverket.

Baekkevold Arne, *Förvärv av aktier i samband med anställning m.m.*, Svensk skattetidning nr 5/2008 sid. 321-333

Falck, Susan, *Så fungerar optionsprogram*, CSjobb, <http://csjobb.idg.se/karriar.nsf/Print/E0094AB8664023A2C1256BE90046D4E8?OpenDocument.se> från 2009-01-14

Haglund, *Nya personaloptionsregler*, Svensk Skattetidning 2009:2 sid 155 – 160

Skatteverket, *Deltar du i optionsprogram eller annat belöningsprogram som anställd eller uppdragstagare?* www.skatteverket.se från 2009-01-14

Lanke Carin, *Förvärv av aktier i samband med anställning m.m.*, Svensk skattetidning nr 8/2008, sid. 555 -559

Liljebord, Per, *Anställdas förvärv av värdepapper och personaloptioner*, Skattenytt 2000, häfte 10, sid.578 – 586

Lombach Jan, Cederlund Johan, *Värdepappersrelaterade incitamentsprogram i marknadsbolag*, Skattenytt 1995, häfte 4, sid. 193-200

Lousseief, Nadia, *Redovisning och avdragsrätt för incitamentsprogram – lönekostnad eller kapitalförlust?* Skattenytt 2001, häfte 11, sid. 671-683

Melbi, Ingrid, *Optioner till anställda – tidpunkt för beskattning av förmån*, Skattenytt, 2004, sid 576-579

Norberg Claes, Thorell Per, *Redovisning och beskattning av personaloptioner*, Skattenytt, 2008, häfte 718, sid. 442-456

Robertsson Helena, Törner Richardsson Ann, *Regeringsrättsdom väcker frågor om beskattningstidpunkt för optioner till anställda*, Svensk skattetidning nr 5/2004, sid. 359-365

Roupe, Jacob M., *Förhandsbesked om förvärv av aktier, m.m. i samband med anställning – några kommentarer*, Svensk Skattetidning nr 4/2007

Rutberg Ann, Rutberg Johan, *Optioner som incitamentsprogram till anställda*, Svensk Skattetidning, nr 1/1998, sid 31-44

Rutberg Ann, Rutberg Johan, *Optioner och personaloptioner*, Svensk Skattetidning, nr8/1999, sid 601-609

Rutberg, Anne, Skog Rolf, *Användning av optioner för belöning av anställda: privat – och skatterättsliga frågor*, från det 36 nordiska juristmötet i Helsingfors 15-17 augusti 2002.
http://jura.ku.dk/njm/36/36_22.pdf

Tivéus, Ulf, *Förvärv eller uppskjutet förvärv?*, Skattenytt 2007, häfte 5, sid. 253-255

Tivéus, Ulf, *Optioner – reavinst eller lön?* Skattenytt 1999, häfte1/2, sid. 34-43

Tivéus, Ulf, *Återköp av egna aktier*, Skattenytt 2000, häfte 5, sid 253-260

Offentliga tryck

Finansdepartementets yttrande över promemorian Skatteregler för värdering av lager av finansiella instrument (Fi2003/3684), FI Dnr 03-4446-001

Skatteutskottets betänkande bet 1997/98:SkU26 Beskattning av personaloptioner

Prop 1984/85:80 om beskattning av anställdas förvärv av aktier i vissa fall m.m.

Prop. 1989/90:50 Om statlig inkomstskatt för 1990 m.m

Prop. 1990/91: 42 Om handel och tjänster på värdepappersmarknaden m.m.

Prop 1993/94:90 Översyn av tjänstinkomstbeskattningen m.m.

Prop 1997/98: 133 Beskattning av personaloptioner

SOU 1999:94 Förmåner och ökade levnadsomkostnader

SOU 2005:53 Beskattning när tillgångar värderas till verkligt värde

Rättsfallsförteckning

RÅ81:150

RÅ81:12

RÅ 1986 ref 36

RÅ 1989 ref 62

RÅ 1994 not 41

RÅ 1994 not 733

RÅ 1996 ref 92

RÅ 1996 not 290

RÅ 2002 ref 78

RÅ 2004 ref 35

RÅ 2004 ref 83

RÅ 2007 ref 70

Mål nr 2914 -05, Stockholms Kammarrätt

Förhandsbesked Dnr 191-06/D

<http://ohrling.webhotel.qd.se/upload/L%C3%A4nkar%202007/fb.pdf>

Förhandsbesked dnr 84-08/D, Skatterättsnämnden

Förhandsbesked dnr 27-08/D, Skatterättsnämnden